A
JEWISH
CANADIAN
DAILY
Circulated
All Over
CANADA
And Abroad

THE HEBREW JOURNAL

דער אידישער זשורנאל

פאליטיש
אומאפהענגיג
נאציאנאל.

א צייטונג וועלכע גיט
פרייהייט פון אויסדרוק
צו אלע שיכטען.

VOLUME XI No. 40 TORONTO TUESDAY JANUARY 22 1924 — טז שבט פרשה יתרו, תרפ"ד. — טאראנטא, דינסטאג דער 22-טער יאנואר, 1924. — PRICE THREE CENTS

N. Y. Public Library
476 Fifth Ave.

N. Y. PUBLIC LIBRARY
JAN 2
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

ענגלישע רעגירונג נידערגעשטימט, לייבאר פארטיי נעמט היינט איבער דעם רעגירונגס-רודער

קאנסערוואטיווע רעגירונג איז נעכטען אווענט נידערגעשטימט געווארען מיט 328 שטימען געגען 256. — רעמזי מעקדאנאלד ווערט היינט פרעמיער. — קאמף וועט איצט זיין צווישען די ליבעראלען און די קאנסערוואטיווען, זאגט קאנסערוואטיווער מיניסטער.

באהן-סטרייק ווערט פארגעזעצט טראץ אפּאזיציע פון די לייבאר-פיהרער

לאנדאן, יאנואר, 21.

דאס לאנג - ערווארטעטע איז געשעהן.

היינט שפעט אין אווענט איז גענומען געווארען צו אן אפשטימונג די לייבאר-רעזאלוציע, וואס דריקט אויס אומצוטרויען צו דער רעגירונג און די רעזאלוציע איז אנגענומען געווארען מיט 328 שטימען געגען 256.

די קאנסערוואטיווע רעגירונג איז, אלזא, געשטירצט געווארען. די לייבאר-פארטיי נעהמט איבער דעם רעגירונגס-רודער. היינט וועט דער קעניג רופען דעם ארבייטער-פיהרער, רעמזי מעקדאנאלד, און בעטען איהם פארמירען א נייע רעגירונג.

דעם גאנצען טאג איז היינט אנגעגאנגען די דעבאטע ארום דער ארבייטער-רעזאלוציע. עס האבען גערעדט פרעמיער באלדווין, לאיד דזשארדזש, רעמזי מעקדאנאלד און אנדערע אנגעזעהענע פארטיי-פיהרער.

באלדווין האט אין זיין שלוס-רעדע פארטיידיגט זיין אדמיניסטראציע. ער האט אנגעוויזען אויף די גוטע באציהונגען וואס זיין רעגירונג האט איינגעשטעלט מיט די פאראייניגטע שטאאטען. ער אליין איז געווען פאראנטווארטליך, האט ער געזאגט, פאר דער פראטעקשאן-אישו און די לעצטע אלגעמיינע וואהלען.

די קאנסערוואטיווע רעדנער האבען מיט גרויס פארביטערונג גערעדט געגען די ליבעראלען, דערפאר וואס די לעצטע שטיצען די ארבייטער.

אוסטען טשעמבערליין, דער געוועזענער פינאנץ-מיניסטער האט באשולדיגט די ליבעראלען, אז זיי פארראטען דעם מאנדאט פון די בירגער. אין דעם וואהל-קאמפּיין האט איהר געזאגט, אז איהר קעמפט געגען די סאציאליסטען — האט טשעמבערליין פארגעווארפען די ליבעראלען — די בירגער וועלען זיך אפּרעכענען פאר אייער פערראט. אסקוויט וועט פארשריבען ווערען אין דער געשיכטע אלס דער לעצטער ליבעראלער פרעמיער. אין די קומענדע וואהלען וועט דער קאמף זיין צווישען די ליבעראלס און די קאנסערוואטיווען.

דער באהן-סטרייק אין א גרויסע געפאהר פאר דער ארבייטער רעגירונג

די געגנער פון דער לייבאר פארטיי זענען מלא שמחה וואס גראדע איצט נעהמט די לייבאר פארטיי איבער די מאכט — איצט ווען אין לאנד איז אויסגעבראכען א באהן-סטרייק וועלכער האט צוטיילט די ארבייטער-כחות.

דער באהן-סטרייק ווערט פארגעזעצט טראץ דער אפּאזיציע פון די ארבייטער-פיהרער. אין סטרייק זענען אלע לאקאמאטיוו-ארבייטער, ארום זעכציג טויזענט אין צאהל.

בראמבלי, פיהרער פון די לאקאמאטיוו-ארבייטער, האט ערקלעהרט, אז דער סטרייק געהט אן זעהר גוט און ער איז זיכער מיט אן ערפאלג. דאגעגען האט דזשיי. טאמאס, סעקרעטאר פון דער אלגעמיינער אייזענבאהן-ארבייטער יוניאן, ערקלעהרט, אז דער סטרייק איז א פיאסקא.

די נייע ארבייטער-רעגירונג איז דעריבער געשטעלט געווארען אין א העכסט געפעהרליכער לאגע און מען קאן ניט וויסען ווי אזוי זי וועט דא האנדלען.

פארמער דארפען קאאפעראטיוו פארקויפען זייער סחורה, זאגט אידישער אגראנאם

אראן שאפּירא פון קאליפארניע, א באוואוסטער אידישער אגראנאם, האט נעכטען געהאלטען א פארטראג פאר'ן היגען "קענעדיען קלוב" וועגען פארמערשע פראבלעמען.

דער רעדנער האט זיך ספּעציעל אפּגעשטעלט אויף דעם אופן ווי אזוי די פארמער דארפען פארקויפען זייערע סחורות. לויט זיין מיינונג דארפען די פארמער פארקויפען זייערע פראדוקטען אויף א קאאפּעראטיווען אופן.

די קאלעדזשעס האבען געלערנט דעם פארמער, האט דער רעדנער געזאגט, ווי אזוי עס זאל וואקסען צוויי בלעטלאך גראז וואו עס איז פריהער געוואקסען בלויז איינע, אבער זיי האבען ניט אנגעוויזען ווי אזוי ארויסצוקריגען פאר צוויי גרעזלאך כאטש אזוי פיעל וויפיעל ער האט פריהער געקראגען פאר איינע.

די קאאפּעראטיווע באוועגונג צווישען די פארמער איז פון גרויסען ווערט אין קאנאדע און די פאראייניגטע שטאאטען, וועלכע זענען הויפּטזעכליך אגריקולטורעלע לענדער, האט מר. שאפּירא געזאגט.

„באארד או דעפּיוטים" הערט באריכט וועגען אידישער לאגע

לאנדאן, יאנואר, 21, (איטא).

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער "באארד או דעפּיוטיס" האט קוירנעל גאלדסמיטה אפּגעגעבען א באריכט וועגען דער אידישער לאגע אין איניגע לענדער. ער האט געזאגט, אז לוסיען וואלף באריכט איצט מזרח-אייראפּא אין די אידישע אינטערעסען, כאטש ער טוט עס ניט אלס אפיציעלער פארטרעטער פון דער "באארד".

קוירנעל גאלדסמיטה האט ערקלעהרט אז די אידישע לאגע אין ליטא האט זיך ניט פארבעסערט. קיין געלט פאר'ן אידישען מיניסטעריום איז ניט באוויליגט געווארען און דר. ראזענבוים, ער האלט נאך דעם אמט בלויז ציטווייליג.

אויף רומעניען איז געלונגען צו ווירקען זי זאל אפּשטעלען דעם גירוש פון פליכטלינגע. רוסלאנד און רומעניע פארהאנדלען איצט וועגען אן אפּמאך אין באצוג דעם דנעסטער - גרענעץ.

דער באריכט - אפּגעבער האט אויך געזאגט, אז די "באארד" וועט זיך באנוצען מיט דער אנוועזענהייט פון אונגארישען פרעמיער אין לאנדאן אויף אויסווירקען פארבעסערונגען לטובת די אונגארישע אידען.

דריי בארימטע חזנים גיבען היינט אווענט א קאנצערט אין מעסי האל

די חזנים דוד רויטמאן, מרדכי הערשמאן און זאוועל קווארטין וועלען צוזאמען אויפטרעטען

טאראנטער אידען האבען היינט אווענט א געלעגענהייט צו הערען דריי חזנים צוזאמען, וואס יעדער איינער פון זיי איז בארימט אויף דער גאנצער אידישער וועלט. דאס זענען דוד רויטמאן, מרדכי הערשמאן און זאוועל קווארטין.

די דריי חזנים וועלען זינגען היינט אווענט אין מעסי האל. זיי וועלען זינגען באזונדער און אויך צוזאמען. די פּראגראם באשטעהט סיי פון רעליגיעזע מוזיק און סיי פון פאלקס-לידער.

די טוער וואס האבען אראנזשירט דעם קאנצערט זענען זיכער, אז מעסי האל וועט זיין געפּאקט, ווייל ניט אפט מאכט זיך אזא געלעגענהייט צו הערען אזעלכע דריי חזנים צוזאמען.

זיצונג פון ציון אקציאנס-קאמיטעט סוף פעברואר

לאנדאן, יאנואר, 21, (איטא).

די זיצונג פון דעם גרעסערען ציוניסטישען אקציאנס - קאמיטעט איז אפּגעלעגט געווארען אויף סוף פעברואר, כדי די אמעריקאנער מיטגלידער זאלען זיך קאנען באטייליגען.

רייכער ענגלישער איד, איינגענטימער פון פיעלע קליידער-געשעפטען, טויט

לאנדאן, יאנואר 21, (איטא).

אייזיק אלעקסאנדער, באוואוסט אלס "אלעקסאנדער דער גרויסער", אן איינגענטימער פון פיעלע קליידער-געשעפטען, איז געשטארבען איבערלאזענדיג א פארמעגען פון 63 טויזענט פונט.

אין זיין צוואה זאגט ער זיין זון, אז ער זאל ניט געמבלען אויף דער בירזשע און זאל אפּהיטען די אלטע אידיש-רעליגיעזע טראדיציעס.

ערשטער אמת'ער פראסט דעם ווינטער

נעכטען האט דער ווינטער באוויזען, אז ער איז ניט געקומען צו אונז אויף צו פּלייסען. דער ערשטער אמת'ער קאנאדער פראסט האט דורכגענומען די בירגער. דער טערמאמעטער האט אין לויף פון טאג געהאלטען פון 3 ביז 5 אונטער זירא.

די בארימטע אסטאר פאמיליע

דזשאהן דזשייקאב אסטאר, דער גרינדער פון דער בארימטער אמעריקאנער אסטאר פאמיליע האט אנגעהויבען אלס אנגעשטעלטער ביי א אידישען סוחר אין קאנאדע.

מעהרער וועגען דעם לעזט מארגען אין'ם דריטען קאפּיטעל פון דער סעריע:

"דער איד אין קאנאדע".

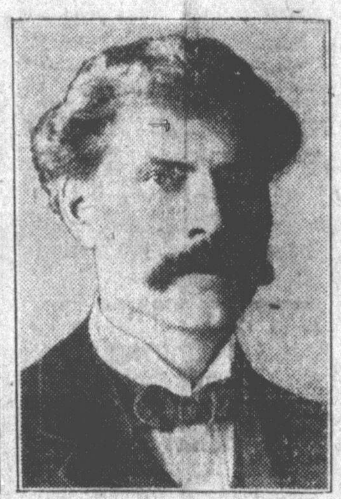

רעמזי מעקדאנאלד, פיהרער פון לייבאר פארטיי, איז היינט געווארען פרעמיער פון ענגלאנד.

יאקאבוס קאהן איז האלענדישער קאנסול אין ירושלים

ירושלים, יאנואר, 21, (איטא).

יאקאבוס קאהן, אן אלטער ציוניסטישער פיהרער, איינער וואס איז געווען א נאהענטער מיטארבייטער מיט דר. הערצל איז אנגעקומען אהער צו פארנעהמען דעם אמט פון האלענדישען קאנסול. ער האט בדעה צו פארבלייבען אין ארץ ישראל אויף שטענדיג.

געשלעגן צווישען עקסטרימע און מעסיגע אראבער

עמון, ערב הירדן, יאנואר, 21, (איטא).

די פייערליכקייט לכבוד דאס אנקומען פון קעניג הוסיין איז נעכטען צושטערט געווארען צוליב א בלוטיגען געשלעג צווישען די אנהענגער פון דער עקסטרימער אראבישער פארטיי און פון דער מעסיגער פארטיי. עטליכע אראבער זענען ארעסטירט געווארען.

טויזענטער אידען גיבען אפּ לעצטע עהרע חזן מינקאווסקי

ניו-יארק, יאנואר, 21, (איטא).

ניט קוקענדיג אויף דער ביטערער קעלט האבען טויזענטער אידען אפּגעגעבען די לעצטע עהרע צו חזן פּיניע מינקאווסקי, וועמענס קערפּער עס איז היינט דורכגעפיהרט געווארען אויפ'ן וועג קיין פילאדעלפיע.

אכט הונדערט חזנים האבען זיך באטייליגט אין דער פּראצעסיע. הספדים זענען געהאלטען געווארען פון יעקב ראפּאפּארט, פּרעזידענט פון חזנים-פאראיין, און פון הרב גאלד.

מיידלאך באנדיטקעס טעטיג אין שיקאגא

שיקאגא, יאנואר, 21.

מיידלאך האבען זיך לעצטענס גענומען צו דעם ריין-מענערישען טרייד פון האלד-אפּס. אזוי האבען שבת דא דורכגעפיהרט צוויי פרויען א רעגעלען האלד-אפּ. מיט רעוואלווערען אין די הענט זענען זיי אריין אין א דריי-גודס סטאר און האבען געצוואונגען דעם איינגענטימער אפּצוגעבען זיין געלט.

איינע פון די באנדיטקעס איז שפּעטער געכאפּט געווארען.

זיבען פייערלייט פארברענט אין פיטסבורגער פייער

פיטסבורג, יאנואר, 21.

זיבען פייערלייט זענען היינט פארברענט געווארען אין א פייער וואס איז אויסגעבראכען אין דער "אטלאנטיק רעפיינינג קאמפּאניע".

דער פייער איז געווען א מוראדיגער. עס האבען געברענט גרויסע טענקס אויל. אין איינער פון די רייזיגע טענקס זענען עס אריינגעפאלען די העלדישע פייערלייט און זענען דער'הרג'עט געווארען.

האלד אפּ אויף א דרייווער אין מיטען טאג

הערי האלאנד, א דרייווער פון דער סימפּסאן קאמפּאניע, האט איבערגעגעבען דער פּאליציי, אז נעכטען בייטאג איז איהם באפאלען א באנדיט אויף גראוו עווענו, בעת ער האט פאנאנדערגעפיהרט פעקלאך פון דער קאמפּאניע און האט ביי איהם צוגענומען ניינציג דאלאר. ער האט זיך ניט געקענט ווערען, ווייל דער באנדיט האט אנגעשטעלט אויף איהם א רעוואלווער.

דער דרייווער האט ווייטער דערצעהלט, אז די גאס איז געווען פּוסט ווען דער האלד אפּ איז געמאכט געווארען און ער האט ניט געהאט וועמען צו רופען צו הילף.

פארמער דערשיסט זיך אין דער אנוועזענהייט פון זיין פאמיליע

אורארא, אנטאריא, יאנואר, 21.

דזשארדזש אליווער, א פארמער 56 יאהר אלט, איז נעכטען באגאנגען זעלבסט-מארד, ארייננלאזענדיג זיך א קויל אין דער אנוועזענהייט פון זיין פרוי און פינף קינדער. ניט זאגענדיג קיינעם א ווארט איז אליווער אויפגעשטאנען פון עס-טיש, גענומען די ביקס און זיך דערשאסען.

באק וועט דערצעהלען וועגען זיין פרייז פאר א שלום-פלאן

וואשינגטאן, יאנואר, 21.

עדווארד וו. באק, וועלכער האט געגעבען א פרייז פון טויזענט דאלאר פאר'ן בעסטען פלאן ווי צו פארזיכערען פרידען אויף דער וועלט, איז אויפגעפאדערט געווארען צו ערשיינען פאר אן אונטערזוכונגס-קאמיסיע פון סענאט, וועלכע זוכט אויסצוגעפינען צי דער גאנצער פלאן איז ניט געווען א טייל פון א פראפּאגאנדע צו באאיינפלוסען די האנדלונג פון קאנגרעס.

איטאליע אנערקענט גריכענלאנד

אטען, יאנואר, 21.

דער איטאליענישער אמבאסאדאר האט מודיע געווען דעם גריכישען אויסערן-מיניסטער, אז איטאליע האט באשלאסען צו פארקניפּען דיפּלאמאטישע באציהונגען מיט גריכענלאנד.

מואווי טעאטער אפּגעברענט אין וויניפּעג

וויניפּעג, יאנואר, 21.

די "פארקוויו" מואווי - טעאטער אויף סט. דזשיימס סטריט האט היינט אפּגעברענט. דער שאדען באטרעפט איבער הונדערט טויזענט דאלאר. גליקליכערווייז איז דער פייער געווען דאן ווען דער טעאטער איז געווען ליידיג.

נאווא סקאשיא מיינער נעהמען ניט אן פרעמיער'ס פארשלאג

סידני, נאווא סקאשיא, יאנואר, 21.

סילבי בארעט, פון די יונייטעד מיין ווארקערס דיסטריקט 26, האט געלאזט וויסען דעם פרעמיער ארמסטראנג פון נאווא סקאשיא, אז די מיינער נעהמען ניט אן זיין פארשלאג וועגען אויפגעבען ציטווייליג דעם "סטאפּעדזש".

דער פרעמיער, ווי באקאנט, האט פארגעשלאגען, אז מען זאל ערקלערען א וואפענשטילשטאנד אויף פופצעהן טעג, די מיינער זאלען זיך אומקעהרען צו דער ארבייט און פארהאנדלונגען זאלען פארגעזעצט ווערען ארום דער פראגע צי די קאמפּאניע איז בארעכטיגט ארונטערצושניידען די שכירות אויף צוואנציג פּראצענט.

דזשאן ל. לואיס, אינטערנעשאנעל-פּרעזידענט פון דער מיינערס-יוניאן, האט אינסטרואירט, אז דער פארשלאג זאל צוריקגעצויגען ווערען.

מוטער און טאכטער האבען געהאלפען זייער געמיינשאפטליכען געליבטען צו ערמארדן זייער מאן און פאטער

פאריז, יאנואר, 21.

א משונה'דיגע מארד - פאסירונג, משונה'דיג אפילו פאר אונזער צייט וואס איז פול מיט מארדען און פארברעכענס, איז אנטפּלעקט געווארען אין א געריכט פון דער שטאדט רהיימס. עס איז אויסגעפונען געווארען, אז א מוטער מיט איהר פופצעהן יעהריגער טאכטער האבען געהאלפען אן אכצעהן-יעהריגען בחור וועלכער איז געווען זייער ביידענ'ס געליבטער, צו ערמארדען זייער מאן און פאטער.

דער ערמארדעטער הייסט אנדריי טשאסיניאר, ער איז פארשוואונדען געווארען דעם לעצטען נאוועמבער. דעטעקטיווס האבען אויסגעפרעגט דער מוטער און טאכטער און זיי האבען זיך דערוואוסט, אז א געוויסער בחור ראדושער לאמאט איז א געליבטער פון ביידע פרויען. מען האט איהם אויך גענומען אויף א פארהער און די גאנצע שוידערליכע געשיכטע איז אנטדעקט געווארען.

דער מאן איז ערמארדעט געווארען פון דעם בחור, ווייל יענער האט זיך דערוואוסט פון זיין פרוי'ס און טאכטער'ס באציהונגען מיט איהם. די פרויען האבען צוהאקט דעם קערפער אויף שטיקלאך און באגראבען עס.

אין געריכט האבען זיך אלע דריי מודה געווען אין זייער אומגליקליכע טאט.

לייבאר פארטיי קאן ניט צופרידענשטעלען דעם פארלאמענט, זאגט קאמוניסט ניובאלד

ליאן, פראנקרייך, יאנואר, 21.

וואס עס איז די שטעלונג פון די ענגלישע קאמוניסטען צו דער ארבייטער רעגירונג איז נעכטען אויסגעדריקט געווארען פון דעם קאמוניסט וואלטאן ניובאלד, דער געוועזענער מיטגליד פון ענגלישען פארלאמענט.

הינטער מעקדאנאלד'ען וועט אסקוויט זיין דער אמת'ער הערשער — האט ניובאלד געזאגט, אין א רעדע אויף קאמוניסטישער קאנפערענץ — די אלטע לאיד דזשארדזש פאליטיק וועט פארגעזעצט ווערען. אנערקענונג פון סאוועט-רוסלאנד איז בלויז א קאנצעסיע צו דער נויטווענדיגקייט און שטעלט מיט זיך ניט פאר קיין ווירקליכע אנערקענונג פון דער פראלעטארישער רוסלאנד. דער ערשטער סאציאלער קריזיס אין ענגלאנד וועט באווייזען, אז די לייבאר פארטיי, אין קאאליציע מיט די ליבעראלען, קאן ניט צופרידענשטעלען די פאדערונגען פון ענגלישען פראלעטאריאט.

ענגלישע אימיגראנטען וועלען קריגען א פרייע רייזע קיין קאנאדע

לאנדאן, יאנואר, 21.

דא איז היינט באקאנט געווארען אז ענגלאנד און קאנאדע האבען געשלאסען א נייעם אימיגראציאנס-אפּמאך לויט וועלכען געוויסע קלאסען אימיגראנטען וועלען קריגען א פרייע רייזע קיין קאנאדע און אנדערע קלאסען וועלען קריגען אכציג פּראצענט פון די קאסטען אלס א הלואה.

פרויען וועלכע ווערען ארויסגעפאדערט פון די קאנאדער פריינט, און פאר וועלכע עס ווערט גאראנטירט אז זיי וועלען בלייבען ארבייטען אויף פארמס וועלען קריגען פרייע רייזעס.

גרויסער פייער אויף מאנטראז עוו. זעקס הייזער אפּגעברענט

אין דעם קאלטסטען טאג וואס טאראנטא האט געהאט דעם ווינטער האבען זיבעצעהן פערזאן נעכטען פארטאג געמוזט איילענדערהייט פארלאזען זייערע הייזער, צוליב א פייער וואס איז אויסגעבראכען אויף מאנטראז עוו. אנגעהויבען האט זיך דער פייער אין נומער 34 און אלע הייזער ביז 44 מאנטראז עוועניו זענען פארכאפּט געווארען פון די פלאמען.

דער פייער האט זיך אנגעהויבען אין דער הויז פון מרס. טאמפּסאן און איז באלד איבער אין די דערביאיגע הייזער צווישען וועלכע עס איז אויך די הויז פון מר. הענרי אפּעלבוים. אן אלטע פרוי, מרס. דזשיין קעמבעל איז שיער אומגעקומען אין דעם פייער.

די פייערלייט האבען געהאט א שווערען דזשאב צו לעשען די פלאמען אין אזא ביטערע קעלט. ביי איין פייערמאן זענען דריי פינגער אפּגעפראהרען געווארען און ביי א צווייטען איז א נאז פארפראהרען געווארען.

פאַר אייער געזונט

זאלט איהר קויפען דאס בעסטע

"SALADA"

TEA

איז די ריינסטע און די וויסענשאפטליך־צוגעפערטיגסטע טיי, וואס ווערט היינט פארקויפט — טרייעט עס.

„ווילדע ליידענשאפט"

א ראמאן פון אידישען לעבען.

פון י־־ב״ם

(44-טע פארזעצונג)

— ווייל ארבייטער מיידלאך האבען ניט קיין גוטע רעפוטאציע.

— איך באווייז אבער בילדינג, האט דארא ערקלעהרט.

— וועלכע?

— פון א העברעע שולע.

— מיין גאט! האט די פרוי אויסגעשריען, טא צוליעב וואס ביזטו געווארען אן ארבייטארין?

— דאס איז א סוד וועלכען איך קען ניט דערצעהלען, איך בין געצוואונגען צו פארדיענען מיין ברויט און וואלט געוואלט אנפאנגען מיין געשעפטס קאריערע אלס פארקויפערין.

— עס וועט דיר שווער אנקומען.

— איך בין גרייט דערצו.

— וואוהין דענקסטו צו פאהרען?

— נאך ניו יארק.

— דארט קענסטו קריגען א גוטע שטעלע. יא, דארט איז דאס בעסטע פלאץ פאר דיר, קום אהער נעהענטער. דיין פיגור איז א שעהנע, און מיר דוכט זיך אז דו וואלסט געוועזען א גוטע ״סאמפעל־לײדי״.

דאס געפעהלט מיר, האט דארא געזאגט.

— ווייסטו מיינע באדינגונגען? האט די פרוי געפרעגט.

— ניין.

— זיי זענען איינפאך. מיר וועסטו דארפען געבען צעהן דאלאר, און פינף פראצענט פון ערשטען חודש פארדינסט.

— איך בין צופריעדען.

— דאן גיב מיר דיין נאמען, האט די פרוי געזאגט, און זיך אוועקגעזעצט לעבען א שרייב טיש.

דארא האט איהר געגעבען אלע איינצעלהייטען, און נאך די פיעלע אנפראגען וועלכע די פרוי האט איהר געשטעלט, האט דארא געוואלט אוועקגעהן.

— דו דארפסט מיר באצאהלען פאר איינשרייב־געלט, האט די פרוי געזאגט, ניט די גאנצע סומע, בלויז 5 דאלאר.

מיט א ביטער געפיהל אהן חשק האט דארא זיך גענומען צו איהר האנט־בייטעל, איהר פארשטאנד האט פראטעסטירט געגען אזא מאדנע געשעפט. באצאהלען געלט פאר א זאך וואס עס האט נאך ניט פאסירט, זי האט זיך אבער ניט געקענט העלפען.

— וועל איך ביז דעם ערשטען פון דעם חודש האבען א שטעלע? האט דארא געפרעגט.

— לאמיר האפען, האט די פרוי אפגעענטפערט, באשטימט ווייס איך ניט. אזוי שנעל ווי איך וועל עטוואס וויסען וועל איך נאך דיר שיקען.

— דארא האט זיך געזעגענט און איז אוועק.

קוים איז די פרוי געבליבען אליין, האט זיך א שמייכעל באוויזען אויף איהרע ליפען, און זי האט צו זיך זעלבסט געזאגט, דאס איז געגאנגען שנעלער ווי איך האב ערווארטעט, איצט וועל איך פארדינען די עטליכע דאלאר.

זי איז שנעל צוגעלאפען צו איהר שרייב־טיש, האט איינגעשריבען עטליכע שורות, און געשיקט איהר אינגעל אוועק מיט׳ן בריעף.

א האלבע שטונדע שפעטער איז ער צוריק געקומען.

— האסטו איהם געטראפען? האט זי געפרעגט.

— יא, איך האב איהם דעם בריעף געגעבען, האט דאס אינגעל געענטפערט. און ער קומט באלד אהער.

א שטונדע שפעטער איז סעם אריינגעקומען אין דער ארבייטס ביורא. ער האט זיך פארנייגט פאר דער מעקלערין, און זיך אוועקגעזעצט אין א געבעטע שטוהל.

— נו, וואס איז דא געשעהן?

— דארא איז דא געוועזען.

סעם איז אויפגעשפרונגען פון דער שטוהל.

— וואס זאגסטו?

— דאס וואס דו הערסט.

— און וואס האט זי געוואלט?

— א שטעלע.

— אה, דאס איז גוט, זעהר גוט, וואס האסטו איהר געענטפערט.

— נאטירליך פארשפראכען.

— וואו?

— זי וויל פאהרען קיין ניו יארק.

— גוט, בעסער ווי געוואונשען.

— האסטו גענומען עפעס געלט פון איהר?

— געוויס. איינשרייב געלט.

— דאס איז נאך בעסער. אויב עס וועט איהר עפעס פעהלען זאלסטו איהר בארגען, ווייל עס איז בעסער זי זאל דיר בלייבען שולדיג וואס מעהר.

— און וואס וועל איך קריגען דערפאר?

— אזוי פיעל וויפיעל דו ווילסט.

סעם האט גענומען ארומשפאנען איבערן אפיס ארויף און אראפ, נאכהער האט ער זיך אפגעשטעלט און געזאגט. די זאג איהר אז דו האסט א גוטע שטעלע אין ניו יארק, און אז דיינער א מענש וועט מיט איהר פאהרען זי איבערגעבען צו דער שטעלע.

א פינף און צוואנציגער איז איבער געגאנגען פון סעמ׳ס קעשענע אין דער מעקלערינס האנט. ביידע האבען זיך געזעגענט און ביידע זענען געבליבען צופרידען.

דארא האט דערווייל דורכגעלעבט זעהר שווערע צייטען. אין פאבריק האט זי זיך ענטזאגט, זי האט מעהר ניט געוואלט ארבייטען צוזאמען מיט יענער מיידעל וועלכע זי האט אזוי פיעל געהאסט. זי האט אויך מורא געהאט פארן בעל הבית וועלכען זי האט אזוי קאטעגאריש ענטזאגט זיינע פארלאנגען און איהם באליידיגט. זי איז ארומגעגאנגען פארזארגט און פארטראכט. זי האט זיך אויך געשעהמט ארויסצוגעהן אין גאס, אום באקאנטע זאלען איהר ניט באגעגנען. זי איז דארום עטליכע טעג נאכאנאנד געזעסען אין איהר צימער, און געטראכט וועגען איהר פינסטערער לאגע, און וואס דער סוף וועט זיין.

פלוצלינג האט זיך די טיר געעפענט און איהר ווירטין איז אריינגעקומען.

— מיך? האט דארא געזאגט מיט אזא טאן, וועלכער האט באוויזען אז זי האט שוין לאנג אויפגעגעבען די האפנונג צו הערען גוטע נאכריכטען.

— יא, דיר, דא איז געוועזען א הער.

— ווער איז ער?

— איך קען איהם ניט, ווייס ניט ווי ער הייסט. ער האט געטראגען פיעלע ברילאנטען, און איז זעהר א שעהנער.

— וואס האט ער געוואלט?

— ער האט זיך נאכגעפרעגט וועגען דעם שעהנעם מיידעל וואס וואוינט ביי מיר, ער האט מיך געפרעגט אויב די האסט א געליעבטען. פארשטעהט זיך אז איך האב געוואוסט וואס צו ענטפערען. אז איך האב איהם געזאגט, אז דו ביזט גוט און פרום און אז דו האסט ניט קיינעם. איך בין זיכער אז אזא שעהנע, מאן וועט דיר געפעהלען.

— פון וואנען ווייסטו דאס?

(ווערט פארגעזעצט)

דאנקזאגונג

איך דאנק פון מיין טיעפען הארצען, אלע מיינע פריינד פאר זייער גרויסער סימפאטיע, וועלכע זיי האבען ארויסגעצייגט, צו מיר און מיין פאמיליע, דורך דער צייט פון מיין קראנקהייט, און מאך זיי באקאנט, דאס איך בין שוין א דאנק גאט פאלקאם געזונד געווארען, און וועל ווייטער אפרישיאייטען זייערע ווערטע ארדערס, פאר אלערהאנד אינשורינגס, וועלכע איך וועל אטענדען פינקטליך און צופרידענשטעלענד.

אכטונגספאל

M. Brown General Insurance Agent
147 Seaton St., M. 2364 W

2890)

רעוו. שואל זאב גרינגארטען

26 סיסעל סטריט

אין דער באוואוסטער ערפאהרענער

מוהל ומסדר קדושין

טעלעפאן טריניטי W 7412

מיין פערזענליכען בעסטען אטענשאן גיב איך סיי אין האספיטאל ווי אויך פריוואט

די קאנאדער געשיכטע אין אידיש

איהר קענט יעצט באקומען א. ריינוויינ׳ס בוך

„קאנאדע—איהר געשיכטע און ענטוויקלונג"

— אין —

טאראנטא קונסט־צענטער

519 דאנדעס סטריט וועסט

ש. כץ און ל. פרעכטעל וועלען אייך די טעג באזוכען און באזארגען אייך מיט א קאפיע.

טעלעפאן עדלייד 5615

דר. מ. קיימס

דענטיסט

218½ קווין וועסט

(קארנער מיקאל סטריט)

טאראנטא.

דר. ס. פערלמאן

דענטיסט

198 A קווין סט. וועסט

טעלעפאן עדלייד 7279

הויז טעל. הילקרעסט W 6373

אפען אווענטען.

עלעקטרישען

הויז וויירינג און ריפיירס, עסטימיטס. קיין דזשאב צו גרויס אדער צו קליין. קיין שאדען צו די דעקאראציעס ביים פיקסען.

דזשיי דזשייקאבסאן

27 באלדווין סטריט

טעלעפאן טריניטי J 3248

שניידער אויפמערקזאם

מיר מאכען באקאנט אז מיר האבען געעפענט אונזער סטאר פון וואולענס און טרימינגס אין

420 ספעדיינע עוו.

און מיר פארקויפען אלעס צו די ביליגסטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך.

ה. פרומשטיין און קא.

טעלעפאן טריניטי W 6268

ארדערס דעליווערט אין אלע טיילען פון שטאדט.

3823-2-17)

האט איהר אויגען טראבעל?
האט איהר קאפ שמערצען?

דאן זעהט זיך מיט דעם אידישען

אפטאמעטריסט

— און אפטישען —

וועלכער איז אויטאריזירט פון גאווערמענט

דר. הענרי העררים

279 קאלעדזש סט.

(לעבען ספעדיינע)

אפען ביז 9 אוהר אין אווענט

DR. HENRY HARRIS
EYESIGHT SPECIALIST
Phone Trinity 6604
279 College St. Near Spadina
Open until 9 p. m.

ביכער, בילדער, אידישע מוזיק נאטען, פיאנאס, פידלען

וויקטראלעס

אויך לייכטע אבצאהלונגען

נייע

רעקארדס

מיקיטקא / הבדלה } פון הערשמאן.

גשם | פון ראזענבלאט.

די גאלדענע כלה

אין טאראנטא קונסט־צענטער

519 דאנדעס נעבען ספעדיינע.

טעלעפאן טריניטי J 1372

ביזנעס שאנסעס
Business Chances

פייפער הענגינג און פיינטינג

איך מאך די בעסטע דזשאבס אין פיינטינג און פייפער הענגינג, גוט און ביליג, בעסטע צופרידענהייט. טעלעפאנירט גלייך. טריניטי F 8316

מ. קירשענבוים, 100 דעניסאן עוו.

8635-0-30)

פייפער הענגינג און פיינטינג

די אסינגטאנער פיינטינג און וואל־פייפער סטאר לאזט וויסען זייערע קאסטימער אז מיר פיינטען און דעקארייטען אייערע הייזער צו די ביליגסטע פרייזען. אויך פארקויפען מיר פייפער צו די ביליגסטע פרייזען. גרויסער בארגיין אויף פיינט און וואל־פייפער. גיט אונז א טרייעל. טעלעפאנירט לייקסייד 0947 אדער לייקסייד 7581 — 166 אסינגטאן עוועניו, איינענטימער סעם קאשץ

3829-2-18)

פארלאנגט
Want Ads.

פארלאנגט א מאן פארמאן און עקזאמענער צו קינדערשע קאוטס. פרעגען פרעפעקשאן טשילדרענס קלאוק. 105 סימקא סטריט.

10007)

פארלאנגט עקספיריענסד פינישערס צו מיידעלשע קאוטס. פרעגען פרעפעקשאן טשילדרענס קלאוק קא. 105 סימקא סטריט.

10008)

גוטע פיאנא טיטשערין פאר אנפאנגער. מעסיגע פרייזען. טעלעפאנירט עדלייד 7255.

3816-1-24)

אקאונטאנט בוקקיפער

און טייפיסט נעהמט אן ארבייט טיילווייז אדער שטענדיג, ״אינסאלם סיסטעם״ אדיטס, מאכט גרייט פינאנשעל סטייטמענטס, טעקס רעטוירנס. קען שרייבען אידיש. נאכפרעגען טריניטי J 5761

3739-2-10)

פארלאנגט א פארטנער צו מאנופעקטשורען דרעסעס. א גוטע געלעגענהייט פאר׳ן ריכטיגען מאן צו אן עטאבלירטע ביזנעס. מוז האבען 2 טויזענט דאלאר, אן אפרייטער אדער סיילסמאן מיט א קלענערע סומע. פרעגען ״זשורנאל״ באקס 609.

9856-1-25)

פארלאנגט עקספיריענסד פרעסער צו לײדיס קאוטס און סוטס. פרעגען ארט קלאוק קא. 262½ קווין סט. וועסט.

3860)

פארלאנגט א מיטעליעהריגע פרוי, וועלכע זאל קענען ארומגעהן ארום אלטע לייט פאר׳ן טאראנטא מושב זקנים. ברעגען 31 סיסעל סטריט.

10010-1-24)

פארלאנגט א באי קאטער ביי קעפ. פרעגען מעטראפאליטען העט און קעפ קא. 84 טשעסטנאט סטריט.

10011)

פארלאנגט עקספיריענסד פרעסער און באטאן נייערס צו לײדיס קאוטס. פרעגען סופעריאר קאסטיום קא. 129 ספעדיינע עוו.

10013)

פארלאנגט א מיטעליעהריגע פרוי אויפצו אטענדען אלטע לייט. מוז באזיצען א גוטען כאראקטער. זיך ווענדען צו מר. בראון מושב זקנים, 31 סעסיל סט.

10012-1-24)

פארלאנגט אן עקספיריענסד באטען נייערס צו קלאוקס און סוטס. פרעגען עטנא קלאוק קא. 366 עדלייד סט. וועסט האבערליין בילדינג.

9999)

קאטאר [illegible] שנעל אויפ׳ן [illegible]
SANTAL CAPSULES MIDY
MIDY
[illegible]

איבעראשענדע נייעס!

דער איינציגער אידישער ארטיסט און קינסטלער, יוסף בורשטין, וועלכער האט געדעקארייטעד די לאנדאנער, די גאליציאנער און דירושישע שוהלען, ארבייט יעצט פאר זיך.

איך ארבייט אין פארטנער מיט נאך עטליכע גוטע בעלי מלכות. מיר טוען אלע האנט ארבייט וואס געהען אריין אין דיעזען טרייד, ווי פענסי ארטיסט דעקארייטינג, פייפערהייגינג, פיינטינג, גריינינג און פלאסטערינג. אלעס ווערט געטאן ערשטע קלאסיגע ארבייט און צו ריזאנייבעל פרייזען. צופרידענהייט און גוטע באהאנדלונג גאראנטירט. פאטראנייזט דעם וואס איהם קומט די דאנקזאגונגס און קרעדיט. ווייל אלע די וואס קענען אונז און אונזער ארבייט, ווייסען אז מיר זענען עס ווערט.

אונזער נאמען איז:

The UNITED ART DECORATORS

טעלעפאנס לייקסייד W 5379

אדער טריניטי 2865

52 סענט פעטריק סטריט

3785-2-14)

צו פארענטען
To Let

צו פארענטען אדער פארקויפען א 9 רומיגע הויז מיט אלע קאנוויניענס אויף 568 דאנדעס סט. וו. פרעגען 36 באלדווין סטריט. טעלעפאן טריניטי 7003.

**)

צו פארענטען 2 אדער 3 רומס מיט אלע קאנוויניענס. 131 דענישאן עוו.

3827-1-22)

צו פארענטען א פלעט מיט אלע קאנוויניענס. פרעגען 115 מיקאל סט.

9888-1-22)

צו פארענטען א פלעט פון 4 אדער 5 רומס מיט אלע קאנוויניענס. טעלעפאן פרעגען 81 מיקאל סטריט. טעלעפאן עדלייד F 2581

3824-1-24)

צו פארענטען 2 גרויסע שעהנע רומס מיט היט, געז, עלעקטריק פאסיג פאר א יונג קאפעל 570 באטהורסט סט.

3849-1-24)

צו פארענטען א פלעט פון דריי רומס מיט אלע קאנוויניענס 193 גרייס סטריט טעלעפאן טריניטי W 1663

3831-1-22

צו פארענטען 2 גרויסע שעהנע ליכטיגע רומס, ניי דעקארייטעט מיט אלע קאנוויניענס גלייך אריינצומופען. פרעגען 113 ראבערט סטריט.

3832)

צו פארענטען א סטאר מיט רומס אין 53 סאליוואן סטריט גוט פאר יעדער ביזנעס. פרעגען אויפ׳ן פלאץ.

3859-1-22)

צו פארענטען א פלעט פון 3 רומס, באט רום, געז, עלעקטריק. פרעגען 60 נעסאו סטריט.

3857-1-23)

אן אפארטמענט צו פארענטען

א 5 אדער 6 רומיגען אפארטמענט באהייצט אין אן אפ־טו־דייט אפארטמענט הויז צו פארענטען. פרעגען קלינג בראדערס 241 קווין וועסט.

3834-1-23)

יעקב מ. בענעט

(פיין בענעט און קאמעראן)

בעריסטער. סאליסיטערס

נאטאריעס א. ז. וו.

290 דאנדעס סט. וועסט טאראנטא

טעלעפאן דזשאנקשאן 9077

וואוינונג טעלעפאן דזשאנקשאן 983

עקסטרא בארגענס

$35, $50 סוטס געמאכט צו ארדער פאר $18 און $22, פיט און ארבייט גאראנטירט. קומט און איבערצייגט אייך צו די

יונייטעד טיילערס

603 בעי סטריט

טעלעפאן עדלייד 2243

א. נוסבוים

הערט זיך איין!

אלע סארטען פון נייע און גענוצטע פארד קארס און טראקס אויף לייכטע אויסצאהלונגען. אייער געוויסטע קאר ווערט גענומען אין עקסטשענדזש פרייער „אריינשלעפען" פון יעדער שטאדט־טייל. אונזער ערפאלג איז צוליעב אונזער סערוויס. זעהט מיך צוערשט.

ALF. NUSBAUM
W. G. WARBURTON & CO. LIMITED
670 BLOOR ST. W.

טעלעפאן טריניטי 0416

קויפען און פערקויפען
Bought and Sold

א גרויסער בארגען. צו פארקויפען א סטאר מיט 6 רומס, סאליד בריק, עלעקטריק אלע קאנוויניענס בעסטער נעגענד פון שטאדט. פרייז $5700 קעש איין טויזענט. א גוטע געלעגענהייט פאר א טיילער. פרעגען 2191 דאנדעס וועסט נעבען ראסענסוויילס.

10009-1-23)

6 אדער 8 טויזענט דאלאר, קענען קויפען א גוט געהענדע ליידיס רעדי־טו־וועיר ביזנעס אין א פראספעריטי שטאדט פון צוואנציג טויזענט איינוואוינער, א גוט קלין סטאק, פופצעהן יאהר אין ביזנעס. אורזאכע אויפ׳ן פלאץ. פרעגען „זשורנאל" באקס 608.

3799-1-22)

א גראסערי און בוטשער סטאר צו פארקויפען ניט ווייט פון טאראנטא פאר נאך אינפארמאציעס פרעגען מר. פאמאן 183 עלם סטריט.

10006-1-24)

צו פארקויפען קאנפעקשאנערי, סטיישאנערי סטאר, בארגען צום שנעלען קויפער. רענט $15 א מאנאט. פרעגען 858 דאנדעס סטריט וועסט.

3858-1-23)

חזן קאפלאנ׳ס

נייער אדרעס איז

484 בראנזוויק עוועניו

טעלעפאן הילקרעסט W 5171

אפיס 11 קאלבארין סט.

טעלעפאן מיין 2907.

לערענט דעזיינינג

איך פארזיכער אויסצולערנען דעזיינינג פאר מענער און באים קלאדינג. איך מאך פעטערנס פאר די טרייד. פרובירט א פעטערן.

J. FREEMAN
668 YONGE ST.
TELEPHONE RANDOLPH 0618

סיינס

און שאו קארדס

פארשיעדענע סארטען געמאכט אין

טאראנטא קונסט־צענטער

519 דאנדעס סט. נעבען ספעדיינע

טעלעפאן טריניטי J 1372

כלויז חזן וולאדאווסקי

איז אנשטענדיג, ריין און פראקטיש

אלס מוהל

און מסדר קידושין.

אלע עלטערן פון קינדער זאלען דאס נעהמען אין אנבעטראכט, ווייל דאס איז אין זייער אייגענעם בענעפיט.

קאנטרי לייט קענען מיר אויך רופען אויף זייערע שמחות.

וואוינונג 62 בראנזוויק עוועניו

טעלעפאן טריניטי 1076.

פאר ארימע אומזיסט.

דארפט איהר
ווילט איהר
זוכט איהר

א פלאמבער, א קארפענטער, א פיינטער אדער אן אנדער בעל מלאכה
א מארטגיידזש, א פארטנער אדער אן אנדער ביזנעס אנגעלעגענהייט
פארקויפען אדער פארענטען אייער הויז אדער רומס

פארקויפען אדער קויפען אלטע פורניטשור,
מאכען קליידער פאר אייערע קינדער אדער קויפען פארטיגע קליידער

צו קויפען אדער פארקויפען א ביזנעס
א גוטען לאיער, אן אינשורענס מאן, אדער פראפעסיאנעלע דיענסט

לעזט די קלאסיפיצירטע אדווערטייזמענטס

שטעלט אריין אן „אד" אין

„אידישען זשורנאל"

די איינציגע אידישע צייטונג אין אנטאריא

צום צעהנטען מאל

ווערען איינגעלאדען
אלע דעפאזיטארס
פון

צום צעהנטען מאל

4 0/0
אינטערעסט ווערט
געצאהלט

ה. וויינבערג׳ס באנק

צו קומען נאכ׳ן אינטערעסט פאר׳ן לעצטען האלבען יאהר 1923

זענט איהר שוין א
דעפאזיטאר?

אויב ניט

אויף ווען ווארט איהר?

שפארען איז קיינמאל
ניט שפעט

ווערט א דעפאזיטאר היינט

איהר וועט קיין חרטה ניט האבען

פארזארגט זיך אויף דער עלטער
אייער געלט איז אבסאלוט געזיכערט

ה. וויינבערג Banker

251-3 קווין סטריט וועסט

אין אפיס פון „אידישען זשורנאל״
טעלעפאן עדלייד 3967

און פערסיפטען
Bought and

בארגען. צו פארקויפען א
מס, סאליד בריק, עלעק־
יניעגס בעסטער געגענד
ז $5700 קעש איין טור־
לעגענהייט פאר א טיי־
2 דאנדעס וועסט נעבע׳

10009-1-23)

טויזענט דאלאר, קענען
הענדע לײדים רעדי־טו־
א פראפערטי שטאדט
זענט איגנוואוינער, א
פופצעהן יאהר אין ביז־
ויפ׳ן פלאץ. פרעגען
.608

3799-1-22)

און בוטשער סטאר ג׳
ייט פון טאראנטא פא־
עס פרעגען מר. פאמאן

10006-1-24)

קאנפעקשאנערי, סטיי־
ערגען צום שנעלען קוי־
מאנאט. פרעגען 858
עסט.

3858-1-23)

אפלאנ׳ס
אדרעס איז
בזוויק עוועניו
קרעסט W 5171
קאלבארין סט.
מיין 2907.

דעזיינינג
ר אויסצולערנען דע־
נער און באים קלא־
פעטערנס פאר די
א פעטערן.
J. FREI
668 YON
TELEPHONE RA

ינגס
ו קארדס
ארטען געמאכט אין
קונסט־צענטער
ט. נעבען ספעדיינע
יניטי J 1372

וולאדאווססי

יין און פארזיכטיג
מוהל
קידושין.
ון קינדער זאלען דאס
אכט, ווייל דאס איז
בענעפיט.
ענען מיר אויך רופען
אנזוויק עוועניו
יניטי 1076.
אומזיסט.

טע

דיא

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper In The Province of Ontario.
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING Co. Ltd.
251—253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967
Subscription Rates $6 PER YEAR, $3.50 SIX MONTHS
Single Copy — 3 cents
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ont. January 22nd 1913
ALLIED PRINTING TRADES UNION LABEL COUNCIL TORONTO

אלטע חלומות איז שווער צו פארגעסען

):0:(

צווישען די לענדער, וועלכע האבען ארונטערגעווארפען פון זייערע פלייצעס דעם מאנארכיסטישען יאך און זענען אוועק אויף רעפובליקאנישע וועגען, איז דייטשלאנד די איינציגע, וואס בריקעוועט זיך און קאן זיך פון די אלטע חלומות ניט אפזאגען, — די אלטע צייטען ניט פארגעסען.

וועלכער דייטש ווייסט דען ניט, אז די אלטע האהענצאלערן דינאסטיע איז אן אויסגעשפיעלטע זאך און אז די מאנארכיע וועט שוין קיינמאל ניט אויפגעלעבט ווערען? פונדעסטוועגען רייסט זיך ארויס פון צייט צו צייט א פארשטיקטער געשריי, וואס ציהט זיך צו די אלטע ליניעס פון מאנארכיזם.

אלע מאל קומען ארויס די מאנארכיסטען מיט א נייעם אנשטעל, פאראדירענדיג אונטער נייע מאסקעס. דאס מאל רעדט מען שוין ניט וועגען ארויפזעצען אויפ'ן טראהן א נייעם קייזער. דאס מאנארכיסטישע פערדעל איז שוין אן אויסגעדארטס, אן איינגעשרומפענס, און מ'קאן שוין אויף זיינע אפגעקראכענע זייטען ניט זיצען. האט מען איצט געפונען אן אנדער מיטעל: מען וועט ארויפזעצען דעם יורש פון די האהענצאלערנס אויפ'ן פרעזידענט־שטול; וועט עס הייסען אי כשר, אי מען וועט קאנען האבען אן אייגענעם מענשען אין דער מלוכה.

די דייטשע מאנארכיסטען האבען א ניי מיטעל אויסגעטראכט. זיי אגיטירען פאר דעם קייזערליכען יורש, און זיי וועלען גרינדען א פארטיי פון נאציאנאליסטען און אגראריער, כדי זייערע מאנארכיסטישע ציעלען צו דערגרייכען. עס איז א כשר'ער צוזאמענשפיעל פון שווארצע כחות, וואס וועלען שטופען דעם מאנארכיסטישען וואגען ביסלאכווייז, ביז זיי וועלען קאנען פארנאנדערפיהרען די הענט און ארויסקומען עפענטליך מיט א געשריי צו אומקעהרען דייטשלאנד צו די אלטע צייטען פון יונקעריזם און ווילהעלמטום.

ווי אזוי וועט דער דייטשער בירגער די קאנדידאטור פונ'ם געוועזענעם קרוין־פרינץ איפנעהמען? דער מענש פון א גאנץ יאהר איז איצט אין דייטשלאנד שטארק פארביטערט. איהם איז אפשר אלין איינס ווער עס וועט אין דער שפיץ פון דער רעגירונג שטעהן. דער דייטש האט איצט אין זינען איין זאך: ברויט! ווער עס וועט שאפען ברויט פאר די הונגעריגע מאסען — דער וועט קריגען די אונטערשטיצונג פון דעם פאלק. די מאנארכיסטען וועלען קיין ברויט פאר די מאסען ניט שאפען. אויב עס וועט זיין ברויט און א מלבוש אויפ'ן לייב — זענען די מאנארכיסטען בילכער. די אפגעפרעסענע און צופריעדענע עלעמענטען האבען קיינמאל ניט געזארגט פאר די מאסען. בעת דער הונגער האט אין דייטשלאנד געבורשעוועט, האט דער דייטשער גביר געהאט פון אלדאס־גוטס און האט זיך געבאדען אין לוקסוס ווי אין די אלטע גוטע צייטען.

די מאנארכיסטען האבען ניט און וועלען קיינמאל ניט געווינען דעם צוטרוי פון פאלק. די מאנארכיע איז דער סימבאל פון טויט. די אלטע דייטשע ארדענונג האט אויסגעקוילעט מיליאנען מענשען און האט אריינגעצויגען די מדינה אין א בלוטיגען קלעם, פון וועלכען זי וועט זיך נאך לאנג, לאנג לייטערען. די אגיטאציע פון די מאנארכיסטען וועט פאלען אויף טויבע אויערען. די מאסען ווייסען און פארשטעהען וואס עס מיינט צו ארויפזעצען א האהענצאלערן אויפ'ן פרעזידענט־שטול פון דער דייטשער רעפובליק. זיי ווייסען, אז אזוי גיך ווי דער אמאליגער מאנארכיזם וועט זיין קאפ אריינשטעקען אין די אינעווייניגסטע טיילען פון דער רעגירונג, וועט שוין שווער זיין איהם פון דארט ארויסצושטויסען. פאר דייטשלאנד איז פיעל געזינטער, אז די באוועגונג זאל אין איהרע וויקעלאך דערשטיקט ווערען.

וועט פואנקארע ארונטערגעזעצט ווערען?

פון פאריז קומט די נייעס, אז פואנקארע'ס טעג זענען געצעהלטע, און ווי מאנכע קארעספאנדענטען ווילען האבען, וועט קומענדען חודש פואנקארע שוין זיין א געוועזענער.

א גאנצער צעטעל פון חטאים ווערט אנגעגעבען געגען איהם, און מען האט זיך יעצט דערמאהנט אין אלע דורכפאלען פון זיין פאליטיק, און די דורכפאלען זענען געוועזען פיעלע.

אונטער זיין ממשלה איז דער פראנצויזישער פראנק געפאלען אויף 86 פראצענט, און חוץ דעם איז נאך דער יקרות גרעסער געווארען. דער דורכפאל פון דער רוהר־פאליטיק, די אויסזיכטסלאזע לאגע צו באקומען וועגן עס איז רעפעראציעס פון דייטשלאנד, דער תהום צווישען רוסלאנד און פראנקרייך, פון וועלכען לייהען וועט נאר פראנקרייך, דאס פאלען פונ'ם פראנצויזישען פרעסטיזש אין אמעריקע — די און א רייהע אנדערע זאכען ווערען יעצט צוגעשריעבען צו פואנקארען. און מען פאדערט זיין קאפ, אויב ניט אויף דער גילאטינע, איז עס אבער פאליטיש.

פואנקארע איז היינט צו טאג דער זייל פון דער גאנצער אייראפייאישער רעאקציע. און זיין געצוואונגענע רעזיגנאציע וואלט דארום ניט נאר געוועזען א גליק פאר פראנקרייך, נאר אויך פאר גאנץ אייראפע.

):0:(

ווערט מיטגלידער!

):0:(

די היגע רעארגאניזירטע "פיפעלס רעליעף ־ ארט" אפטיילונג האט זונטאג פאר א גרויסען עולם ערקלעהרט איהרע ציעלען און אויפגאבען. דער רוף איז ארויסגעלאזען געווארען פאר מיטגלידערשאפט, און דער רוף דארף געענטפערט ווערען.

עס איז אנגענומען געווארען א מינימום פון יעהרליכע אפצאהלונגען ווי פאר איינצעלנע און אי פאר גאנצע ארגאניזאציעס. און אלס רעזולטאט דערפון דארף זיין א גרויסע צאהל מיטגליעדער פאר'ן "פיפעלס רעליף־ארט".

ווערט מיטגליעדער!

צום הונדערט יעהריגען יוביליאום פון דער אידישער פרעסע

פון דר. א. מארגאלין.

מיט הונדערט יאהר צוריק איז די פרעסע אין דער אידישער פאלקס־שפראך, וועלכע איז ביי היינטיגען טאג דער וויכטיגסטער סאציאלער און קולטורעלער פאקטאר אין לעבען און קאמף פון די אידישע מאסען, געבוירען געווארען אין ווארשא און דוקא אין א משכילישער סביבה.

ווערענד די ליטווישע השכלה האט אנגעפיהרט א קאמף געגען פארהאסטען זשארגאן און האט איהם אידענטיפיצירט מיט דער אונוויסענהייט און פאנאטיזם פון דער אידישער גאס און באטראכט איהם, אלס שטערגייסט פאר די אידישע מאסען, אום אריינצוקומען אין קדשי קדשים פון דער . . . רוסישער קולטור, האט דער גרעסטער משכיל און געלעהרטער פון פוילישען אידענטום, דער דירעקטאר פון ווארשאווער ראבינער שוהל אנטאן אייזענבוים, אנגעהויבען ארויסצוגעבען די ערשטע אידישע וואכענשריפט: "דער בעאבאכטער אן דער ווייקסעל" (1823).

א גאנץ רויהען און פרימיטיוון כאראקטער האט געטראגען די ערשטע פעריאדישע אויסגאבע אין אידיש (מיט א פוילישער ביילאגע) סאי אין אינהאלט, סאי אין פארם.

רעגירונגס־אקטען, אגדות און שפריכווערטער פון תלמוד, ביאגראפיעס פון אידישע היסטארישע פערזענליכקייטען און קורצע שילדערונגען פון אידישען לעבען אין ווייטע מקומות, געשריבען אין א מיטעל־דייטשען דיאלעקט, געמישט מיט ווענינע העברעאישע עלעמענטען, האבען געבילדעט די אלגעמיינע גייסטיגע געשטאלט פון אייזענבוים'ס "בעאבאכטער". אבער דאס וועזען פון דער ערשטער אידישער צייטשריפט און איהר תוך זענען פאר אונז ניט אזוי וויכטיג ווי איהר געשיכטליכע באדייטונג, ווי די געבורט פון א נייער קולטור ערשיינונג אין דער סביבה פון פוילישען אידענטום.

ש. ארגעלבראנד אין זיין "ענציקלאפעדיא פאווּשעכנא" (אלגעמיינע ענציקלאפעדיע) באטראכט אייזענבוימען, דעם העכסטען אידיש פוילישען אינטעליגענט פון זיין צייט, פאר א מין גייסטיגען רעוואלוציאנער.

ער האט אויך באצוועקט אריינצוציהען די אידישע מאסען אין היכל פון דער פוילישער קולטור און פון וועלטליכער בילדונג בכלל. ער האט אבער פארשטאנען די פסיכאלאגיע פון אידישען המון טיעפער, גרינדליכער און אנדערש, ווי די רוסישע משכילים. אין א פאלק מיט אייגענארטיגע מנהגים און טראדיציעס, געפיהלען און ערציהונגס באגריפען, וועלכע איז הונדערטער יאהרען צוזאמענגעוואקסען מיט א באזונדער שפראך, קען מען ניט איבערנאכט מיט געוואלד איינפלאנצען א פרעמדע קולטור מיט פרעמדע געדאנקען און מאניערען, אזוי ווי דער מלאך גבריאל האט עס אויסגעפיהרט מיט יוסף הצדיק אין חלום.

דער פאפולארסטער און גלייכסטער וועג צו אזא קולטור מיסיאן און ציעל, איז לויט אייזענבוים'ס מיינונג, געווען א אידישע פעריאדישע צייט־שריפט, אן אויפקלעהרונגס ארגאן אין ביידע שפראכען אויף איינמאל; אין אידיש און פויליש צוזאמען. און פאר א "ראפינירטען" פארבעסערטען אידיש האט דער פוילישער משכיל גערעכענט, נאטירליך, דעם דייטשען דיאלעקט, אין נעגענזאץ צו דער "צאינה וראינה שפראך".

בלויז 44 נומערען זענען ערשיענען פון "בעאבאכטער אן דער ווייקסעל" וועלכער איז געווען פאר אידען א נייעס און האט געמוזט זוכען לעזער ווי מיט ליכט . . .

אבער אויף דעם קליינעם קרייז לעזער זיינע האט דער "בעאבאכטער" געהאט א גרויסען איינפלוס, און היסטאריקער גיבען צו, אז די בארימטע "פוילישע פאטריאטישע קעמפער פון אידישען גלויבען", וועלכע האבען אין 1830 געשפיעלט אן אנגעזעהענע ראלע אין פוילישען אויפשטאנד, אלס פארטיידיגער פון פרייהייטס אידעען און אידישע סאציאלע אינטערעסען, זיינען כמעט אלע ערצויגען געווארען אויף אייזענבוימס געדאנקען און קולטורעלע פראפאגאנדע דורך דער ערשטער פויליש אידישער צייטשריפט.

הונדערט יאהר זענען פארגאנגען זייט דער "בעאבאכטער" האט אויפגעהערט צו "קאנטראלירען" דאס אידישע לעבען אין פוילען און צו ערציהען עס אין אן איינזייטיגער טענדענציעזער ריכטונג.

הונדערטער אידישע אויסגאבען און צייטשריפטען פון זעלבסטשטענדיגען נאציאנאל־קולטורעלען ווערט זענען ענטשטאנען און אונטערגעגאנגען זייט יענער צייט אין דער אידישער גאס פון פיעלע לענדער.

א מעכטיגע אידישע פעריאדישע ליטעראטור, גאנץ אייגענארטיג און עסטעטיש אין אינהאלט און פארם, האט זיך ענטוויקעלט צווישען די אידישע מאסען און האט זיי ערצויגען און אויפגעקלעהרט אין דער אייגענער שפראך אהן מיסיאנס צוועקען, נור צוליעב אייגענע אינטערעסען און אידעען, און האט געשאפען אין אידישען "לאנד" נייע קולטור אינסטיטוציעס, נייע קעמפע, נייע לעבענספארמען, נייע באגריפען און געדאנקען, א נייע דורכגעגייסטערטע נאציאנאלע אטמאספערע. די משכילישע אידעאלאגיע איז פון דער פרעסע באקעמפט געווארען און לאנג פארגעסען געווארען. נייע פויגלען, נייע לידער..

אבער אייזענבוים'ס ערשטע שוואלב פון פעריאדישען קולטורעלען שאפען אין אידיש, פון פאלקס אויפקלעהרונג אין אידיש איז א היסטארישער מאנומענט אין אונזער קולטור לעבען. און דער אויפטו פון פיאנער פון דער אידישער פרעסע דארף באגריסט און געפייערט ווערען פון אלע דענקענדע אידען, וועלכע גלויבען אין צעדטליכקייט און, אראפהענגענדיג איהר כח און אין דער אייביגקייט פון אידישען ווארט.

פון געדאנק פון א "אידישער צייטונג נאך צוליעב וועלטליכער בילדונג" זענען מיר שוין לאנג בעפרייט. א אידישע פעריאדישע צייטשריפט מיט קולטור ערציהערישע אויפגאבען, איז אליין א טייל פון אונזער קולטור, פון אונזער גייסט פון אונזער אידישען אינטעלעקט און א זעלבסטשטענדיגע ערשיינונג פון אידישען שאפען. א צייטשריפט פאר שעהנע ליטעראטור סתם, אהן אויפגאבען איז פיליכט נאך א וויכטיגערער פראדוקט פון דער אידישער קולטור, א זעלבסטציעל. אבער די וויעג פון דער הונדערט יעהריגער אידישער פרעסע האט אייזענבוים אויפגעשטעלט אין זיין השכלה קאבינעט, אין זיינע ד' אמות של הלכה, און ער האט פאר אונזער קולטור געשיכטע א גרויסען פארדיענסט.

ניט בלויז אידישיסטען אליין דארפען פרייזען דעם גרינדער פון בעאבאכטער" און שטאלצירען מיט דעם נאציאנאלען יוביליאום פון אונזער פרעסע. העברייאיסטען, אויב זיי דענקען נור אידיש אין באגריפען דעם ווערט פון אונזער קולטורעלען קיום, מעגען אויך פייערען דעם הונדערטען יאהר־פעסט פון פעריאדישען ווארט אין אונזער פאלקס־שפראך.

אייזענבוים, דער רעקטאר פון ווארשאווער "בית־מדרש לרבנים" האט אלע זיינע יאהרען זיך באשעפטיגט מיט דער העברעאישער ערציהונג פון דער אידיש־פוילישער אינטעליגענץ און האט ענטוויקעלט צווישען זיי די ידיעות אין דער ביבעל־ליטעראטור און איהר ווייטערע ענטוויקלונג.

פאר דער אידישער מאסע האט ער עס אבער ניט געקענט טאן. איהר וועג צו דער "השכלה־בת־השמים" האט ער נור געזעהן אין דער אידישער שפראך, וועלכע איז א פראדוקט פון אידישען לעבען, פון דער אידישען וואנדערונג, פון דער אידישער פסיכיק און געדאנקען ליניען.

אין אידענס ליידען און טרעהרען איז די שפראך געבוירען און ערצויגען געווארען, האט זי א געשיכטליכע באדייטונג, און אויב דאס איז דער פאל, מוז מען ריידען און שרייבען צום אידען אין זיין לשון, אין זיין סטיל, אין זיין שטייגער.

דער יוביליאום פון דער אידישער פרעסע איז א פאלקס יום טוב, א קולטור פעסט, וואס דארף פאראייניגען די שאפענדע כחות פון פאלק פאר דער צוקונפט און ניט צושפליטערן זיי, צוליעב ביליגען פארטיי פאנאטיזם. "דער בעאבאכטער אן דער ווייקסעל" האט ענטוויקעלט דעם "אייזערנעם בוים" פון אידישען טור גארטען — די אידישע פרעסע, וועלכע איז טייער ביי אלע אידען, וואס דענקען אידיש און קעמפען אידיש, וואס לעבען מיט אידישע אידעען און אידישע געפיהלען.

דער געוועזענער יורד ווערט א מנדב

פון מ. א. טענענבלאט.

):0:(

(ספעציעלער וויענער קארעספאנדענץ פון דער "אידיש. טעלעגראפען אגענטור".)

עסטרייך איז ווידער געווארען א לייטישע מדינה. דורך דער סטאביליזירטער וואליוטא האט מען ווידער אנגעהויבען פיהלען א טעם אין עסטרייכישען געלט. דער אפעטיט וואקסט פון אלע זייטען און מען הויבט אן ארויסצוציהען פון עסטרייך היבשע סומען אויך פאר פארשיעדענע אינטערנאציאנאלע און פילאנטראפישע צוועקען.

דא ניט לאנג האט דאס קבצנישע עסטרייך זיך באטייליגט אין דער הילפס אקציע פאר די קרבנות פון דער יאפאנישער קאטאסטראפע. עסטרייך העלפט דער מעכטיגער יאפאן און קריגט א דאנק פון דער יאפאנישער אמבאסאדע אין וויען. אצינד ווערט געפיהרט אין עסטרייך א גרויסע הילפס אקציע לטובת דייטשלאנד. גוואלדיגע סומען געלד און באדייטענדע טראנספארטען פון לעבענסמיטעל פאקעטען געהן פון עסטרייך קיין דייטשלאנד. טויזענטער הונגעריגע קינדער פון דייטשלאנד ווערען געבראכט קיין עסטרייך און ווערען אויפגענומען אין עסטרייכישע פאמיליעס מיט דער גרעסטער גאסטפריינדשאפט. פארשטעהט זיך, אז די אידישע באפעלקערונג פון עסטרייך בפרט פון וויען, בלייבט ניט הינטערשטעליג. אדרבה, זי מארשירט מיט איהרע נדבות אויפ'ן ערשטען פלאץ און נעהמט אריבער פון דייטשלאנד הונדערטער אידישע קינדער, כדי זיי דא צו פארזארגען מיט אלע באדערפנישען. ניטא א אידישער פאראיין אין וויען, וועלכער זאל ניט אנטייל נעהמען אין גרויסען אידישען עסטרייכישען הילפס ווערק פאר די פארארימטע ברידער אין דייטשלאנד.

די וויענער אידען האבען זיך אין די נאר לעצטע עטליכע יאהר שטארק פארענדערט צום גוטען. זיי האבען זיך אויסגעלערענט צו געבען און ווערען פאמעלאך אבער בסדר מעהר און בעסער ערצויגען אין דער נייער ריכטונג צו באטייליגען זיך אין גורל פון אידישען פאלק און צו אינטערעסירען זיך אויך פאר אידישקייט ניט בלויז מיט ווערטער, נאר אויך מיט מזומנים.

פאר דער מלחמה האט דער היימישער וויענער איד ניט איבעריג פיעל געהאלטען פון "מצות געבען". אפילו די שטייערען פון דער וויענער קהלה זענען דעמאלט געדעקט געווארען ניט פון אידישען כלל, נאר פון צוויי דריי אידישע גבירים. ראטשילד און נאך עטליכע מיליאנערען זענען געווען די אויסהאלטער פון דער קהלה אין דער הויפט שטאדט. אפילו פאר פילאנטראפישע און צדקה צוועקען האט זיך דער וויענער איד קיינמאל ניט אנגעטאן קיין כח צוגעבען. אין בעסטען פאל האט מען געצאהלט עטליכע גראשען א יאהר דער "איזראעליטישער אליאנץ" אין וויען און זי איז געווען די איינציגע "ממונה על צדקה" אין וויען. ערשט מיט'ן אריינדרינגען פון די מזרח אידישע מאסען אין דער מלחמה צייט אין וויען, זיינען די דאזיגע אלטע מנהגים פון ניט געבען צורודערט געווארען.

ביסלעכווייז זענען פיעלע מזרח אידען אריין אלס שותפים אין די אלטע געשעפטען פון די איינגעזעסענע וויענער אידען, אדער געווארען קרובים דורך שדוכים און חתונות. דער נאהענטסטער פארקעהר צווישען די ביידע טיפען אידען הויבט אן ערשט איצט ארויסווייזען זיין וואוילטעטיגע השפעה אויפ'ן אייגט איינגעזעסענעם וויענער איד, וועלכער איז על פי רוב אן עושר אדער ווענינסטענס א גענונטער בעל הבית.

וויען איז היינט איינע פון די רייכסטע שטעדט אין אייראפא און זיכער די רייכסטע שטאדט אין צענטראל און מזרח אייראפא. אין דאזיגען אלגעמיינעם עשירות מאכט אויס דאס אידישע פארמעגען פון וויען א גוואלדיגען גרויסען טייל, אפשר זאגאר דעם פעטסטען ביסען. ווען די ערציהונג פון וויענער אידען צו געבען פאר אידישע צוועקען וועט מאכען אויך ווייטער די נויטיגע פארטשריטען, דאן וועט מען ארויסשלעפען פון וויען פיעלע הונדערטער, טויזענטער דאלאר (ניט קראנען!) א יאהר פאר אידישקייט און אויך פאר ריין נאציאנאלע אידישע באדערפנישען.

מיר האבען דא איצט א "דרייוו", פארן קרן היסוד; ווירקליך א דרייוו לויט דעם אמעריקאנער שטייגער. אין לעצטען יאהר האט דער קרן היסוד ארויסגעשלעפט פון עסטרייך אן ערך פון צוואנציג טויזענט דאלאר, איצטיגעס יאהר האפט מען ארויסצוציהען פערציג ביז פופציג טויזענט דאלאר.

אין דער לעצטער צייט האט זיך אנגעהויבען א קאמפיין פאר דער אידישער קאלאניאל באנק, עס ווערען פארקויפט שערס (אקציעס) פון דער אידישער באנק פאר דער קאלאניזירונג און אינדוסטריאליזירונג פון פאלעסטינא. די אקציע פיהרט זיך מיט ערפאלג. אידען, אויך ניט ציוניסטען, צאהלען אוועק פיעלע צעהנער און הונדערטער פונטען פאר די אקציעס פון דער אידישער באנק. אין משך פון איצטיגען דרייוו דענקט מען ארויסצובאקומען פון וויען אליין א מינימום פון 25 טויזענט דאלאר פאר דער אידישער קאלאניאל באנק.

גלייכצייטיג עפענט זיך א קאמפיין צו קויפען ערד אין פאלעסטינא. א קורצער וויזיט פון דר. רופין אין עסטרייך האט תיכף געבראכט די ערשטע 15 טויזענט דאלאר פאר נחלה אין פאלעסטינא. ווען מען זאל קאנען געפינען א גרעסערע צאהל פון טיכטיגע ארבייטער און טוער פאר אזעלכע צוועקען, וואלט עס גאר ניט איבעריג שווער געווען צו קריגען אין עסטרייך היבשע סומען געלט פאר די פראקטישע צוועקען. דער בעסטער באווייז איז דער נאר וואס פארענדיגטער קאמפיין פאר רוטענבערגס עלעקטרעפיקאציאנס אונטערנעהמונג אין פאלעסטינא. געקומען צופאהרען אינזשענער רוטענבערג אויף א קורצער צייט קיין עסטרייך און פאראינטערעסירט דא איניגע ציוניסטישע און סתם אידישע אינדוסטריעלע פאר זיין גרויסען איריגאציאנס און עלעקטפיקאציאנס פלאן אין פאלעסטינא. ער האט געפונען הילף און שטיצע ביים אינזשענער קרעמענעצקי און געפיהרט דעם קאמפיין ניט מיט עפענטליכער פראפאגאנדע נאר שטילערהייד, אויפ'ן שטייגער פון ביזנעס. אצינד ערקלעהרט מען, אז דאס געשעפט איז אין ארדענונג. אין א וואך צייט איז עס געווארען פיקס און פארטיג. אן ערך פון פופציג טויזענט פונט שטערלינג איז געזיכערט פון עסטרייכישע אידען פאר רוטענבערגס גרויסע אונטערנעהמונג אין פאלעסטינא. דאס זיינען ניט קיין פלערזשעס פון דעם סארט וואס רופט זיך אויף אידיש "קיינמאל ניט צאהלען און קיינמאל ניט פארלייקענען"; דאס איז ריין מעשה סוחר, געחתמ'עט און באצאהלט. די וויענער אידען וועלען געבען א סך געלט פאר אלעליי וויכטיגע אידישע צוועקען, מען דארף בלויז פאמעלאך געפינען דעם ריכטיגען שליסעל, ביי איינעם צום הארץ, ביים צווייטען צו דער קעשענע.

פאמעלאך הויבען זיך אן ריהרען אויך פריוואטע געשעפטסלייט פאר ביזנעס און אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען אין פאלעסטינא, אביסעל צוליעב אידעאליזם, און דאס איבעריגע טאקע צוליעב געשעפט. פאראן אידען, וואס זיינען פאר דער מלחמה געווען קליינע אדער מיטעלע בעלי בתים און האבען אין די לעצטע צעהן יאהר געמאכט ריזיגע פארמעגענס. ביי די מעהרסטע פון אט די נייע גבירים וועט עס נאך לאנג דויערען, ביז זיי וועלען זיך פיהלען געזעטיגט אין "געלט־מאכען" און זיך דערמאהנען אן זייערע נאציאנאלע און סאציאלע פליכטען. פאראן אבער שוין איינצעלנע ביי וועמען דאס געוויסען האט זיך אנגעהויבען שוין צו ריהרען; גענוג זיך געאגט נאך געלט, מען דארף עפעס טון אויך פארן כלל.

די דאזיגע יחידים נעהען שאפען גרויסע געשעפטען אין פאלעסטינא. איינער איז אצינד שוין אראפגעפאהרען און זאל זיך באטייליגען מיט אן ערך פון א פערטעל מיליאן דאלאר אין א גוואלדיגען געשעפט פון ערד אין בעסטען טייל פון פאלעסטינא. דער דאזיגער נייער ערד קויף איז גרעסער פון גאנצען ביז איצטיגען אידישען ערד באזיץ אין פאלעסטינא און וועט קאסטען כמעט א האלבען מיליאן פונט שטערלינג, פארטיילט אויף צעהן שותפים, פון וועלכע א יעדער

(פארזעצונג אויף פיידזש 5)

מאריס ווינטשעווסקי—דער גליקליכער

פון מעפיסטאפעל

ווען די וועלט וואלט ניט געווען אזוי שטארק להוט נאך שטיקער פלייש און גוטען וויין, — וואלט געווען אנדערש, אפילו אנדערשטדיגער, ווי לייוויק'ס „אנדערש".

ביי לייטישע מענשען וואלט מען אזא רויטען מענשען ווי מאריס ווינטשעווסקי אריינגעזעצט אין חד־גדיא און מען וואלט ארום די טירען אוועקגעשטעלט עטליכע יונגים פון ניקאלאי'ס חדר.

אנשטענדיגע, געזעצליך־פארהיירדעטע רעגירער וואלטען ניט דערלאזען, אז אזא געפעהרליכער איד זאל זיך ארומדרעהען איבער די גאסען און זאל שטעלען אין געפאהר די פריעדליכע בירגער מיט זייערע ווייבער און קינדער.

ביי אזא שעהנעם קיסר ווי ווילהעלם וואלט מען שוין געפונען אן ארט פאר אזא רעבעל ווי דער „זיידע" און מען וואלט איהם געגעבען צו פארזוכען דעם טעם פון דייטשער קולטור.

און אפילו ביי דעם דייטשען זאטעל־מאכער, עבערט, וואלט אויך דער „זיידע" ניט פארפאלען געווארען. וויניט־איז איז עבערט א פראלעטאריער. און צווישען פראלעטאריער ווערט מען ניט פארפאלען.

לעבט מען אבער אין א פארדאמטער קאפיטאליסטישער ארדענונג, וואו אלץ געהט מיט'ן קאפ אראפ און מיט די פיס ארויף; האט די היסטארישע היסטאריע מארשירט אזוי לאנג לינקס, ביז זי האט זיך אזוי אליין אויסגעלינקט.

און בלויז אזא געלינקטע היסטאריע ווי אונזערע האט געקאנט אריינברענגען א מחשבה אין די קעפ פון די רוסישע הערשער צו באשטימען א לעבענסלענגליכע פענסיע פאר אזא פסול'ען איד ווי ווינטשעווסקי.

און עס איז באשעהרט געווען מן השמים, אז ווינטשעווסקי זאל בלייבען אין איסט־בראדוויי, און יצחק אייזיק זאל פאהרען אין מאסקווע זוכען דעם רוסישען אמת, כדי ווינטשעווסקי זאל קאנען ווערען א רוסישער פענסיאנער.

אצבע אלהים היא — גאט אליין האט זיך אריינגעמישט און האט ניט דערלאזען, אז די ראליען זאלען זיך פארביטען און די יוצרות זאלען אויסגעמישט ווערען.

א רוסישער פענסיאנער איז ניט קיין קלענערער יחוס ווי אן אמעריקאנער פראפעסאר, און שוין אפגערעדט אז דאס איז א פיעל גרעסערער כבוד ווי צו מיטארבייטען אין א רייכער צייטונג און ציהען רעגעלע ווידזשעס.

וואס אמת איז אמת:

דער רוסישער טשערוואנעץ קאן זיך מיט'ן אמעריקאנעם דאלאר ניט פארגלייכען. ניט יעדער איינער איז אבער א וואליוטשיק, און ניט יעדער ראדיקאל קאן זיין נשמה אויף גאלדענע מטבעות פארנאנדערשמעלצען...

דער קאמף צווישען דעם אמעריקאנעם דאלאר און דעם רוסישען טשערוואנעץ וועט ניט אויסגעקעמפט ווערען אויף א פארזאמלונג פון א קולטור־ליגע, אדער אויף א קאקוס־מיטינג פון א דראמאטישער סעקציע.

דער סטראשנער ענין וועט אפילו ניט געלעזט ווערען אויף א קאנפערענץ פון רעכטע און לינקע יוניאן־לייט; דער קאמף איז א טיעפערער, און ממילא קאן דא קיין רייד ניט זיין וועגען אמעריקאנער דאלארס און רוסישע טשערוואנצעס.

אונז זענען מיר אידען מיט גרויסע שפאקולען, און ווען מיר גיבען א בליק אויף פענסיע־סיטואציע דורך אונזערע פארגרעסערונגס־גלעזער, זעהען מיר בלויז מאריס ווינטשעווסקי, — דעם גליקליכען, דעם אלטען „זיידע", וועלכער האט זיך דערלעבט נחת פון זיינע אייניקלאך.

מאריס ווינטשעווסקי איז גליקליך שוין דערפאר אליין וואס ער איז דער איינציגער אידישער פעליעטאניסט אויף גאר דער וועלט וואס קאן זיך פארגינען צו אוועקלעגען די פעס אויפ'ן בוידים און לעבען פון גרייטען. ער איז דער ערשטער אידישער ליטעראט, וואס ווערט אויסגעהאלטען אויפ'ן חשבון פון א מלוכה, — אויב מען זאל ניט אריינרעכענען די מלוכה פון טעמעני־האל און דער רעפובליקאנישער פארטיי...

און עס דארף זיין א גרויסער יום־טוב פאר די באזוכער פון די ניו יארקער קאפעס, ווען זייערער א לייבליכער ברודער איז כתעלה געווארען צו דער מדרגה פון א רעגירונגס־פענסיאנער.

פאראן הונדערטער אידישע פעליעטאניסטען, וועלכע זיצען שוין יאהרען אריבערגעבויגען איבער זייערע שרייבטישלאך און טראגען שוין שווארצע ברילען אויף די נעזער, — און דאך דארף יעדער איינער פון זיי כאפען צייטענווייז א הלואה'לע אדער אזוי א ניקעל אויף קאר־פעיר.

און דא — א אידישער פעליעטאניסט ווערט באזארגט אויפ'ן גאנצען לעבען מיט א פענסיע!

פענסיע, גענאסען און פריינדע, איז ניט קיין פיי־ענוועלאפ!

פענסיע איז פענסיע!

א פענסיאנער קאן זיך זיצען אין דערהיים, זיך וויגען אין א שאקעלשטול, רויכערען א ליולקע און קלייבען נחת פון דער זון.

קיינער קאן איהם קיין דעה ניט זאגען, און קיינער וועט צו איהם קיין טענות ניט האבען.

און איך האב מורא צו טראכטען וואס עס וועט געשעהן, ווען דער אידישער שרייבערישער אוואנגארד וועט אויסבייטען זיינע גלעלע לאטעס אויף רויטע שניפסען און וועט אנהויבען שמייכלען מיט'ן פנים צום מאסקווער קרעמעל.

און יעדער איינער וועט דאך אמאל מוזען ווערען אלט, — אפילו די מיטארבייטער פון די אינזיכיסטישע זשורנאלען.

און דא איז רוסלאנד נאך אליין ניט גענוג סטאביליזירט און זי קאן ניט „אפארדען" צו טיילען פענסיעס פאר ליטעראריש פארדיענסטע.

איין טרייסט זעה איך אבער אין דעם חושך פון מיינע זעהונגען: עס וועט דערצו ניט קומען!

מאריס ווינטשעווסקי וועט נאך לאנג בלייבען דער איינציגער אידישער פענסיאנער אויף גאר דער וועלט.

כל זמן די וועלט וועט זיין וועלט, וועלען זיך געפינען אידען, וואס וועלען שרייבען פעליעטאנען, און אידען וואס וועלען צאהלען אלע פרייטאג כשר'ע דאלארס און ווייסע קאנווערטען.

מאריס ווינטשעווסקי איז דערוויילע דער איינציגער אידישער שרייבער, וואס וועט קריגען ווידזשעס ניט אין דאלארס, נאר אין רוסישע טשערוואנצעס...

שמערצען אין רוקען ווערען פארשוואונדען ווען די נירען ווערען רעגולירט מיט
דר. משיים'ס
קידני און ליווער פילס

אונזער קליאטשע

ערצעהלונג.

פון מאריא קאנאפניצקא.

(זיבעטע פארזעצונג)

מיט'ן ''קאציערז'' אויפ'ן טייך איז זיך אונמעגליך צו באוויזען, דאס וואסער רייסט אזוי — א שרעק ! ביי די ריזלשטיינדלעך, איז גישטא קיין שום ארבייט, זאמד געהט אויך עפעס שלעכט אפ, א מענש וואלט עס אויף די פלייצעס געקאנט טראגען, און דא קויף יעדען טאג סעטשקע און אויך קלייען כאטש א הייפעל, ווייל קיין האבער זעהט זי ניט פאר די אויגען: איצט אן ארט, איצט אונטערבעטעכץ, און אלין איז טייער.

די מאמע האט נאר געקרעכצט.

מיר זענען פארשטארט געווארען, דאס הערענדיג. פיאטרוש האט אויסגעשטעלט א פאר אויגען אויפ'ן טאטען און געעפענט דאס מויל; איך בין געשטאנען, אזוי ווי א פארשטיינערטער.

ערשט פעלעק האט מיר דערלאנגט אזא בעניץ אין דער זייט אריין, אז עס איז מיר אזש פינסטער געווארען פאר די אויגען.

— הערסט וויצעק ! — האט ער מיר א געשריי געטון אין סאמע אויער אריין.

— איך בין דאך ניט טויב — האב איך איהם נאך העכער א הילך געטון אין אויער אריין. א און באלד זענען מיר ארויסגעלאפען אין הויז אריין, ווייל עס האט אונז אנגעכאפט אזא צער — נאר צו רייסען זיך ביי די קעפ.

די קליאטשע האבען מיר אומגעוועהנליך ליעב געהאט. ווי לאנג איך געדענק איז שטענדיג געווען דער טאטע, די מאמע און די קליאטשע. פעלעקען האבען ערשט דערנאך באטשאנעס געבראכט, פיאטרושען דאס גלייכען, די קליאטשע אבער האט געהערט צו דער דאזיגער רייהע באשעפעניש, וואס זענען שטענדיג. זיי זענען דא, ווייל זיי זענען דא: איך האב זיך פשוט ניט געקאנט פארשטעלען ניט איהר אנפאנג, ניט איהר סוף. די קליאטשע האט געהערט צו אונז און מיר — צו איהר. ניט מיר האבען זיך געקאנט אפשיידען פון איהר און ניט זי פון אונז. דאס איז געווען אזוי נאטירליך, אז אנדערש האב איך מיר גאר ניט געקענט פארשטעלען. ווער עס וואלט דארט געפעהלט אין אונזער משפחה'לע, וואלט געפעהלט. אבער קיינמאל ניט די קליאטשע. אונזער גאנצער פארגעניגען איז זי דאך געווען.

ווען דער טאטע האט זיך אומגעקעהרט אהיים פון טייך זענען מיר ארויסגעלאפען — וואוהין ! אזש אויף האלבען וועג ארוים כדי וואס גיכער צו זעהן דער קליאטשע. וואס מיר האבען נאר געהאט האבען מיר איהר אונטערגעטראגען און אריינגעפאקט איהר אין מויל אריין : א שטיקעל ברויט, א קארטאפעל, א שאל פון א ציטרין, וואס מיר האבען געפונען אויפ'ן הויף.

אבער אויך די קליאטשע האט אונז שטארק ליעב געהאט. שוין פון דערווייטען פלעגט זי הירזשען צו אונז און צו איילען זיך מאכענדיג פרעהלאך מיט די אויערען. און ווען מיר האבען איהר געקלאפט איבערן האלז, איבער די זייטען, האט זי זעהר גוט פארשטאנען די דאזיגע שווערען קאפ, האט זי אונז געצופט איבער די האר, איבער די קורטקעס. פיאטרוש איז גאר געווען איהר ליעבלינג; זי האט פשוט געהירזשעט אויפ'ן טאטען, אז ער זאל איהם מיטנעהמען מיט זיך.

אז דער טאטע האט זי אויסגעשפאנט האט זיך ערשט געמאכט א לעבען. פעלעק איז גלייך ארויפגעשפרונגען אויף איהר ביינערדיגען רוקען, וואס איז געווען אפגעריבען פון די אלטע האלאבלעס. אין דער צייט ווען די קליאטשע האט איינגענורעט איהר ריזיגען קאפ אין דעם זעקעל מיט דארע סעטשקע, וואס איז איהר אנגעבונדען געווען ביים קארק, האט ער צוקניענדיג אויף איין קניע, אדער שטעלענדיג זיך אויף איין פוס, געפאכעט מיט דער היטעל און געשריגען :

— אט איז דער באריהמטער רייטער פון קעלער, וואס ווערט ביי זיך קיינמאל ניט שמעלער. ער הייסט פעלעק מאסטאוויאק, פון הערב ''גנאט'' ! (גרויסער ביין) ער איז א דארער, נאר א כוואט ! ווער גיט מעהר ? . . .

ביי דעם ווארט ''ווער גיט מעהר'' — האבען מיר ארויסגעהיכט מיט אזא שרעקליכען ליארעם, אז מענשען זענען אזש ארויסגעלאפען פון די הייזער.

נאך פעלעקען האט זיך פיאטרוש גענומען דראפען אויף דער קליאטשע און מיר האבען איהם קוים געקאנט ארויפזעצען. אזוי האט איהם אראפגעשווערט דער אויפגעבלאזענער בויך. די קליאטשע מיט פיאטרושען האבען מיר ארומגעפיהרט מיט טריאומף איבערן הויף, ניט לאזענדיג איהר רוהיג באקומען דאס ביסעל סעטשקע און פעלעק האט ווידער געפאכעט מיט'ן היטעל און געליארעמט :

— און דאס איז פעטרוש פון הערב שטשורעמעכר, ער האט צוויי לאטעס און אכט לעכער ! קיין צוויי ציהן ניט פון פארענט, מיט דער צונג קייט ער, און אויף די קליאטשע רייט ער !... ווער גיט מעהר ?...

וואו ער האט דא עפעס צוגעטשעפעט דעם ''ווער גיט ''מער'', האב איך קיינמאל ניט געקענט וויסען; פעלעק אליין האט ניט געהאלטען, אז דאס פאסט זיך שוין אזוי איינס צום אנדערען. און ווידער האבען מיר ארויסגעזעצט מיט א מוראדיגען ליארעם, ווי מיר וואלטען ניט דריי געווען, נאר א שטיק דרייסיג.

— קוקט זיך נאר צו, מענשען מיינע — האט געזאגט די גראבע קרעמערקע אין דער טיר שטעהענדיג — וואס די דאזיגע ווילדע יונגלעך, די מאסטאוויאקעס, ארבייטען עס ארום מיט דער קאבילע. זי איז דאך א ריינע מאלפע פון א מעראנזשעריע.

און זי האט זיך געכאפט פאר די זייטען, טרייסלענדיג זיך פאר געלעכטער, אזש די אויגען זענען איהר איינגעזונקען באשוואונדען אין פעטען פנים אריין.

— מיט דער בייטש דערלאנגט ! מיט דער בייטש ! — האט זי געקוואקעט צום טאטען. אדער : איך וועל זאגען דער מאמען'' אדער ''איך וועל זאגען די קליאטשע'' די דאזיגע סטראשונקעס האבען מיר גארנישט גערינג־געשעצט: און גאנץ אפט האט פיאטרוש געקריגען אונטערגערוקט עפעס אין מויל אריין, באזונדערס פון פעלעקע', אבי ער זאל נאר ניט ''דערצעהלען דער קליאטשע''. ווייל מיר האבען ניט געקאנט פארטראגען, ווען זי האט געקוקט אויף אונז אזוי טרויעריג מיט דעם איינעם אויג איהרס, אין דער צייט ווען איבער דעם צווייטען אויג, דעם בלינדען און ווייסליכען, פלעגט די גרויע ברעם זיך אויפהויבען און ארונטערלאזען זיך פאמעליך, אזוי ווי מיט פארוואורף...

— הער, וויצעק, פלעגט פעלעק זאגען — וואס האט די קליאטשע עפעס אינ'ם בלינדען אויג, וואס עגבערט אזוי ? איך וואלט פאר ליעבער גענומען, אז דע' טאטע זאל מיר דערלאנגען מיט'ן פאסיק, ווי אז זי קוקט אזוי. דאס ריהרט דיך אן ביים סאמע ''האגאר''.

די קליאטשע האבען מיר גערייניגט יעדען טאג. נאר קיינמאל איז ניט אדורך אהן געשלעגען איבער דער בארשט און איירענעם קאם. ווי מיר האבען עס איהר דאן די פעל געריסען ! די גזשיווע פארפלאנטערט ! דאך איז די קליאטשע געשטאנען געדולדיג, פארטרוזשענדיג דאס געזונטע אויג און נאר פון צייט צו צייט, האט זי געדרעהט מיט'ן אויסגעקראכענעם ווידעל, ווי זי וואלט זיך געוואלט אפיאגען פון די קונדסים.

באלד נאך ווייהנאכטען האט זיך אנגעהויבען דאס באדען דער קליטשע. דאס וואסער איז נאך געווען קאלט, אזוי ווי אייז. נאר מיר פארשארצען די הויזען און — אראפ צום טייך. וואס פאר א טריאומף־מארש דאס איז געווען ! די אינגלעך פון דער גאנצער גאס האבען געוואלט מיטלויפען מיט אונז, נאר מיר האבען זיי פארטריבען מיט דער בייטש.

ערשט דאס פליוסקען מיט וואסער אויף דער קלאטשע, ערשט דאס אויסרייבען איהר די לידקעס און די זייטען, ערשט דאס צו פייפען איהר אזוי ווי דער טאטע פלעגט טאן. די ערגסטע צרה איז געווען, ווען די קליאטשע, כדי צו בעפרייען זיך פון אונז און אונזער אפוטרופסות אויף איהר, איז אוועק עטליכע טריט ווייטער אין וואסער.

— זי וועט דערטרונקען ווערען ! דערטרונקען ווערען ! האט פיאטרוש געליארעמט און איז אזש בלוי געווארען און האט זיך אוועקגעזעצט אויף דער ערד, האלטענדיג זיך מיט בײדע הענט ביים בויך. מיר זענען דאן געקראכען נאך איהר אינ'ם וואסער און געצויגען זי ביים ווידעל צו סברעג צו, דערנאך האבען מיר זיך מיעדע אהן אטעם געלאזט אהיים, די קליאטשע פאראוים, מיר — הינטער איהר נאסע, אפגעגאסענע מיט וואסער, אזוי ווי מיר וואלטען זיך געטרונקען.

און אט די דאזיגע קליאטשע אונזערע האט דער טאטע געזאלט פארקויפען !

דאס איז געווען לויט אונזער באגריף עפעס, ווי דער סוף פון דער גאנצער וועלט.

(ווערט פארגעזעצט)

אין דער תלמוד תורה עץ חיים

די תלמוד תורה עץ חיים, 68 דיאלסי סטריט פארעפענטליכט איהר יעהרליכען באריכט וועלכער צייגט א פארצווייטע טעטיגקייט פון די דארטיגע טועה.

די אויסגאבען פארן יאהר באטרעפען א סומע פון $17,233,87, א סומע וועלכע איבערצייגט די שווערע אויפגאבע און פאראנטווארטליכקייט וואס די פיהרער פון דער תלמוד תורה האבען. די סומע פון צוויי טויזענט דאלאר איז אויסגעגעבען געווארען צו פארריכטען די תלמוד תורה און מאכען איהר אזוי סאניטאריש ווי מעגליך.

די איינקונפט איז א פיעל קלענערע, און דאס איבערצייגט אז די טאראנטאר אידען האבען זיך ניט גענוג אריינגעטראכט אין דער נויטווענדיגקייט פון דער אינסטיטוציע.

אין דער תלמוד־תורה לערנען איבער דריי הונדערט קינדער. די ארימערע פון זיי ווערען אנשטענדיג באקליידעט דורך די מלביש ערומים פרויען סאסייטי פון דער תלמוד תורה וועלכעס זיי קומט דעם גרעסטען ישר כח פאר זייער נאבעלע און טיכטיגע ארבייט.

דאס וויכטיגסטע און אינטערעסאנסטע איז דעם מאראלישען פראגרעס פון דער תלמוד תורה, דעם גרויסען פארטשריט פון די תלמוד תורה קינדער, וואס קען ווירקליך אנגעוויזען ווערען מיט באוואונדערונג, ווי די קינדער ווערען געלערנט מיט דעם גרעסטען רעספעקט און דרך ארץ פון די בעסטע מלמדים און ווערען ערצויגען על פי התורה והמצוה, איהר געפינט היינט צו טאג איבער פופציג קינדער וואס לערנען גמרא, אויך די אפטיילונג ישיבה שערי תורה וואו עס ווערט געלערנט תלמוד ופוסקים אזוי ווי אין דער אלטער היים.

איהר געפינט תלמידים מיט די בעסטע פעהיגקייטען אמת'ע בני תורה, יעדער ארטאדאקסישער איד איז גאנץ וועלקאם אריינצוקומען.

אין דער תלמוד תורה לערנען קינדער, ניט נאר פוילישע ווי מען וויל האלטען, נאר אידישע קינדער אהן אונטערשיעד פון וואנען זיי קומען. קינדער וועלכע ווילען לערנען. און אלע וועלכע ווילען העלפען דעם אנשטאלט קענען זיך אין דעם איבערצייגען.

די תלמוד תורה וועלכע נויטיגט זיך אין אלעמענס הילף רופט איצט א קאנפערענץ פון דעלעגאטען פון אלע שוהלען אויף קומענדען זונטאג אווענט, און די ארטאדאקסישע שוהלען, וועלכע זענען פאראינטערעסירט אין אידישע ערציהונג דארפען ביים קאנפערענץ זיין פארטראטען, ווייל די תלמוד תורה עץ חיים איז אן אינסטיטוציע פאר אידישער ערציהונג.

אין „פאלים קאורט“

א אידענע אין א וועגעלע

ווי אזוי די אידענע, ערנא דארען, האט זיך פאראייניגט מיט א שעהן וועגעלע, איז נאך ביז איצט ניט קלאהר. קיינער ווייסט ניט ווי אזוי דאס וועגעלע איז איינגעפאלען אין איהרע הענט, און קיינער קאן ניט פארשטעהן ווי אזוי דאס וועגעלע איז מגולגל געווארען אין די הענט פון א ווילד פרעמדען מענשען, וואס טראגט א ווייכען קאפעליושעל און טרינקט טיי פון א שעלכעל.

אבער צו וואס טויגען די ארגומענטען און די בויך סברות, ווען די פאליציי אליין זאגט, אז ערנא איז שולדיג אין דער ריהרעוודיגער פאלאזשעניע פון דעם וועגעלע. האט די פאליציי געבעטען אזוי לאנג געזאגט און אזוי לאנג ארגומענטירט אז די אידענע איז פארשיקט געווארען אויף א יאהר צייט צו זיך אהיים, אפנעהמענדיג ביי איהר דאס ווייבערשע רעכט פון ארומגעהן איבער די דעפארטמענט־סטארס און קויפען ''בארגיינס''.

און אויב איהר וועט אמאל געהן אין גאס און וועט זעהן ווי אזוי א אידענע דרעהט זיך ארום א דעפארטמענט־סטאר און האט מורא אריינגעהן אינעווייניג, — זאלט איהר וויסען זיין, אז דאס איז אונזער באליעבטע און פיעל געשעצטע מאדאם ערנא דארען.

אך, ווי דאס הארץ רייסט אונז אויף דער ארימער אידענע !

צדיקים אין פעלצען.

אז די פאליצייסקע מענשען זענען די ארענטליכסטע און די בעסטע מענשען אויף גאט'ס ערד, איז נעכטען קלאהר געווארען אין דעם מאנסבילישען שטיבעל, בעת די גערעכטיגקייט האט געהאלטען אין אויספלאנטערן דעם סטראשנעם פראצעס פון דעם אוקראינער בירגער, איוואן קאדעצקי, וועלכער איז געשטאנען אונטער דער קלאגע פון אפזוצען משקה.

דער גוי האט געהאט אויף זיך א צווייטע קלאגע. עס זאל הייסען, אז ער האט געוואלט פארשטעכען די פינגער פון די כשר'ע פאליצייסקע מענשען, וועלכע זענען אריינגעדרונגען אין זיין קעניגרייך און האבען דארט קאנפיסקירט משקה. עפעס האט מען מארקירט עטליכע צעהנדליג דאלאר און מען האט עס מיט גרויס פאראד געוויזען אין שטיבעל פאר די אויגען פון דעם גאנצען עולם, אריינגעבענט די לאיערס און די איבערזעצערס.

דער גוי האט אבער שכל געהאט צו פארלויפען דעם וועג און זיך דערקלעהרען שולדיג אין דער נאסער קלאגע, אזוי אז די כאבאר קלאגע איז גלייך צוריקגעוויזען געווארען. אבער דער גודל פון דעם גוי איז דערפון ניט אויפגעריכט געווארען. דער מענש וואס פארטרעט די אינטערעסען פון דער ''קרון'' האט אליין די כאבאר־קלאגע צוריקגעצויגען און האט בלויז איבערגעלאזען די נאסע אנשיקעניש, צוגעבענדיג אז דער מענש האט שוין אויף זיין זויבערען געוויסען אן אלטע קלאגע.

דער רעזולטאט איז געווען, אז דער גוי דארף משלם זיין א קימא־לן פון טויזענט דאלאר מיט ''קאסטען'', אדער דריי חדשים זיצעניש, און ער מוז אפזיצען זעקס מאנאטען אין קעלער.

ווער האט עס ארויסגעבראכט א קלאגע, אז די פאליציי איז ניט כשר ?

עס איז א ליגען! טשעסטנאיע סלאווא, עס איז א ליגען !

צוקער איז אמאל אויך ביטער.

אליין הייסט ער צוקער.

סעם צוקער.

און קריכען איז ער געקראכען אין ביטערע מסחרים

איז געווען ביטער וואס ביטער הייסט.

מוז צוקער סילק'ן ניט ווייניגער ווי צוויי הונדערטער ווי די קלעצער און די הוצאות פון שטיבעל אלס צונאב.

אניט געהט ער אין קעלער אויף דריי חדשים.

א זיסער נאמען און א ביטערער מזל.

און אלין צוליעב דאס ביסעל ביטערניש, — אויף קיין גוטען ארט זאל עס ניט שטעהן.

און אלין צוליעב דעם יצר הרע, — פארפלוכט זאל ער ווערען, רבונו של עולם !

דער געוועזענער יורד, ווערט א מנדב

(פארזעצונג פון פיידזש 4)

נעהמט איבער אויף זיין טייל א התחייבות אויף פערציג טויזענט פונט.

א צווייטער אידישער גביר וועמענס פארמעגען עס ווערט גאר הויך געשעצט, פאהרט אפ אין די נאהענטסטע וואכען קיין ארץ ישראל, כדי אינוועסטירען דארט א גרויסען טייל פון זיין פארמעגען אין א גאנצער רייהע פון נייע אינדוסטריען, וועלכע ער וועט אליין בויען און שאפען. ער האט שוין ליקווידירט אלע זיינע געשעפטען אין וויען און וויל אין פאלעסטינא שאפען מוסטער איינריכטונגען אויך אין סאציאלער באציהונג. א דריטער און פערטער גביר גרייטען זיך אויף פסח קיין ארץ ישראל אויך מיט דעם פלאן צו שאפען דארט א גרעסערע אונטערנעהמונג.

עס איז אמת, אז די אלע זענען ניט געבוירענע וויענער, זיי שטאמען פון פוילען, גאליציען און בוקאווינא. אבער אויך צווישען די געבוירענע עסטרייכישע אידען האט דער אינטערעס פאר פאלעסטינא געוואונען ערנסטע ביזנעס מענער און פאבריקאנטען און אויך פון זיי גרייטען זיך אייניגע ערנסט צו שאפען אין פאלעסטינא אינדוסטריעלע פיליאלען פון זייערע פאבריקען אין עסטרייך.

אודאי איז עס דערוויל בלויז א קליינער אנהויב און עס פאדערט זיך נאך פיעלע יאהרען פון פלייסיגער נאציאנאלער און געזעלשאפטליכער אויפקלעהרונגס ארבייט צווישען די עסטרייכישע אידען, ביז די דאזיגע איינצעלנע גינסטיגע ערשיינונגען וועלען זיך ענטוויקלען אין אן אלגעמיינעם אינטערעס פון אידישען קאפיטאל אין עסטרייך פארן אויפבוי פון ארץ ישראל.

דער דאזיגער פראצעס קאן אבער פארגיכערט ווערען, דורך דער קליינער ווירטשאפטליכער פעהיגקייט פון נייעם עסטרייך: דאס לאנד איז צו קליין געווארען פאר די קאפיטאל רעזערווען און פארן שטארקען אונטערנעהמונגס אימפולס פון די אידישע קאפיטאליסטען און געשעפטסלייט אין עסטרייך. זיי זוכען טעטיגקייטס געביטען אין אויסלאנד און וועלען געוויס זיך ווענדען אויך קיין פאלעסטינא, ווען מען וועט זיי רעכטצייטיג פאראינטערעסירען און גוט אינפארמירען איבער די קאמערציעלע און אינדוסטריעלע מעגליכקייטען אין פאלעסטינא.

מערדער געראטעוועט פון תליה

אטאווא, יאנואר, 21. דזשאן קאלטאן פון טהאראלד, אנטאריא, וועלכער האט געזאלט אויפגעהאנגען ווערען די וואך, פאר ערמארדען א מענשען, איז באגנאדיגט געווארען פון מיינסטארען ־ קאבינעט. זיין טויט־אורטייל איז פארביטען געווארען אויף לעבענסלענגליכע תפיסה.

ספרדים רופען א וועלט־קאנגרעס

לאנדאן, יאנואר, 21, (איטא). מיר ערפאהרען, אז די ספרד'ישע אידען פלאנעווען צו פאררופען א וועלט־קאנגרעס, וואס זאל זיך צוזאמענקומען דעם קומענדען פריהלינג אין סאלאניקא אדער אין רוים.

דער צוועק פונ'ם קאנגרעס איז צו ארגאניזירען אלע ספרד'ישע אידען צו באטייליגען זיך אין דער ארבייט פון אויפבויען פאלעסטינא.

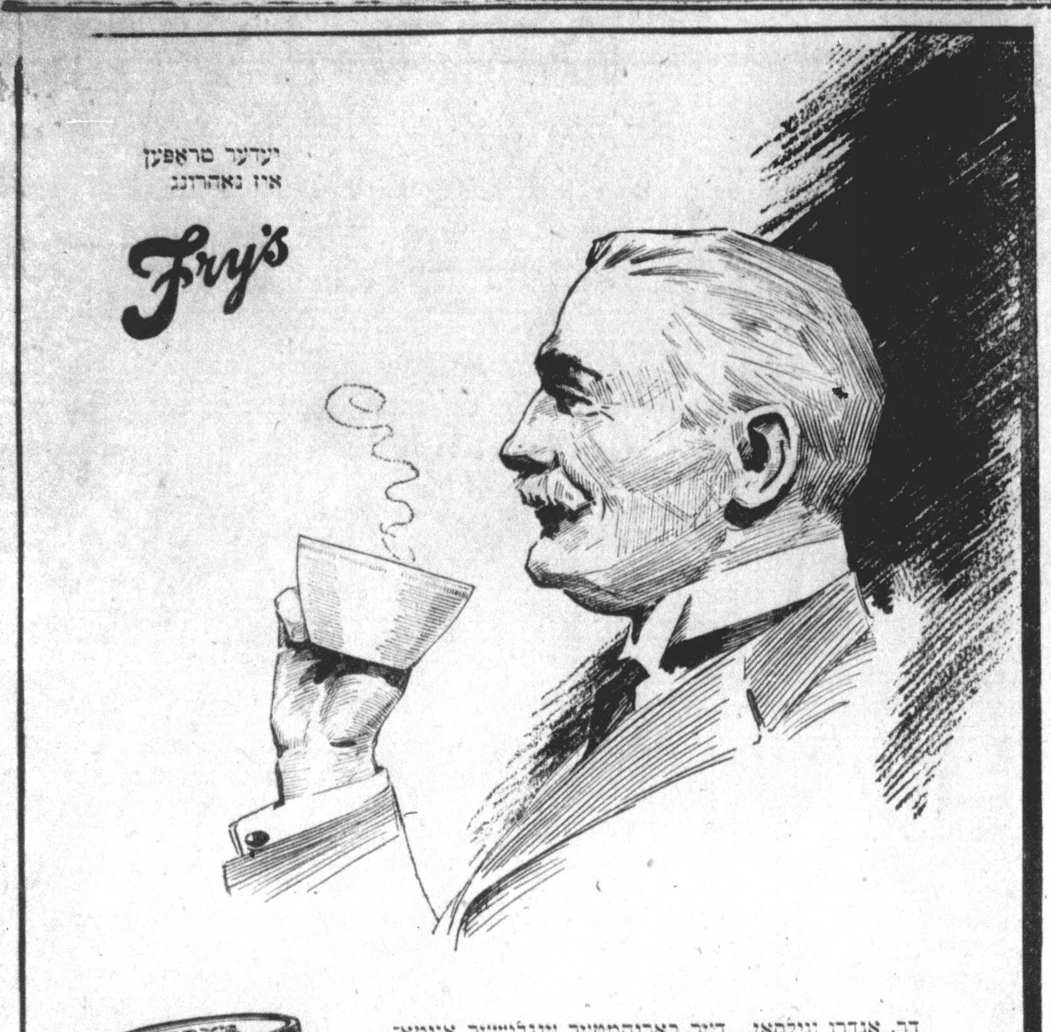

יעדער טראפען
איז נאהרונג

דר. אנדרו ווילסאן, דער באריהמטער ענגלישער אויטאריטעט, האט אמאל געזאגט וועגען דער קאקא־פלאנץ — ''עס איז אזא וועדזשעטייבעל וואס ענטהאלט אלעס וואס איז נויטיג צו שטארקען דעם קערפער''. טיי און קאפע זענען בלויז פליסיגקייטען — אבער קאקא איז שפייז אן און פאר זיך. געשעפטסלייט דארפען עס געדענקען.

קאקא געמאכט אויפ'ן פראי אופן, פון דער וועלט'ס בעסטע פלאנצען, איז ריין, לייכט צו אויפלעזען און האט דעם אנגענעהמסטען טעם. צוויי הונדערט יאהר פון וויסען די קאקא־ביזנעס איז הינטער פראי'ס געדענקט, דעריבער

בלויז פראי'ס איז צופרידענשטעלנד

135

פינאנשעל סטייטמענט פון יאהר 1923, פון דער תלמוד תורה עץ חיים, 68 דיארסי סטריט

אויסגאבע

סאלארי		
מלמדים	$8,973.00	
קאלעקטארס	1,256.67	
קעהרטייקער	840.80	
סעקרעטער	218.00	11,288.47
סעקיוריטי ארויסגעגעבען צו נייטאן	38.00	38 00
ספרים און פושקעס		
איינבינדער	24.00	
תיקון ספרים	6.00	
פיינטען פושקעס	32.00	
פליימס פאר קערות	.40	62.40
אפפיס		
זשורנאל און פרינטינג	246.75	
סטעמפס און פאסטיידזש	42.21	
בענק עקספענסעס	8.33	
סטיישאנערי	24.58	
טעלעפאן	69.42	391.29
קוילען 1922-23	340.40	
קוילען 1923-24	393.50	
וואטער טעקסעס	55.25	
עלעקטריק און געז בילס	257.27	
עקספענסעס קלינען בילדינג	113.65	1,160.07
מארגעדזש פרינציפאל $500.00 אינטערעסט $428.75	928.75	
אינשורענס פאליסים	● 318.75	
רעפיירינג בילדינג	1,937.62	3,185.12
שוהל עקספענסעס	171.77	
ספר תורה 188.00, מגיה 30.00	218.00	
הוצאה סיום הספר	275.75	
חובות פון סיום הספר	3.00	658.52
בעצאהלט חובות צו מר. טייכמאן	400.00	
בעצאהלט חובות צו מר. זילבערבערג	50.00	450.00
טאטאל אויסגאבען 1923		17,233.87
באלאנס אין בענק 31-טען דעצעמבער 1923		227.27
טאטאל		$17,461.14

איינגאהמע

שכר לימוד	$4,180.67	
מעמבער דיוס	4,579.10	
ישיבה דיוס	282.60	
דאניישאנס	150.50	
שמחות	439.40	
קערות	54.34	
קאמפיין	329.84	
קוילען קאלעקשאן	24.50	
פאר פושקעס	8.00	$10,048.95
רענט	181.00	
אינשורענס	1,855.55	2,036.55
נדרים	1,983.21	
פאליסי	202.00	
טיקעטס ימים נוראים	882.28	
קליינע הכנסות פון שוהל	40.27	
סיום הספר	1,090.40	4,198.16
געבארגט פון מר. טייכמאן אויף קוילען	400.00	
געבארגט פון מר. זילבערבערג	50.00	
געבארגט פון מר. קאראלניק	248.00	698.00
טאטאל איינקונפט פון 1923		16,981.66
באלאנס פון 31-טען דעצעמבער 1922		479.48
טאטאל		17,461.14

שולדיג חובות צו בעצאהלען

מארגעדזש	$5,750.00
סעקיורטיס פון קאלעקטאר און מלמדים	486.00
וויידזשעס	63.00
אדווערטייזמענטס	10.50
טאטאל	6,309.50

וויפיעל קינדער לערנען אין די תלמוד תורה עץ חיים

אהן קיין צאהלונג	107
צאהלען א קלייניגקייט	51
פערשידענע פרייזען	145
טאטאל	303

באמערקונג: ווער עס וויל קארעקטן דעם סטייטמענט זאל קומען אין אפיס פון תלמוד תורה, די ביכער זענען אפען פאר יעדען

פרעזידענט יצחק מאיר קאראלניק און קאמיטע

היינט אווענט
אין מעסי האל
דער לאנג ערווארטעטער
קאנצערט

רויטמאן קווארטין הערשמאן

די 3 וועלט בארימטע חזנים

אין א וואונדערבארען פראגראם פון פאלקס געזאנג און די שענסטע פערל פון דער אפערא.

אידיש, העברייאיש, רוסיש, איטאליעניש.

טאראנטאר אידען! לאזט ניט דורך דאס געלעגענהייט זיי צו הערען.

דער פראגראם פון היינטיגען קאנצערט:

ערשטער
הערשמאן:
(א) — מה גדלו מעשיך — — — ליאוו
(ב) — לעולם יהי אדם — — הערשמאן
רויטמאן:
(א) — כי לקח טוב — — — רויטמאן
(ב) — לעולם יהי אדם — — הערשמאן
קווארטין:
(א) — ישראל בטח — — קווארטין
(ב) — אבינו מלכנו — — קווארטין
הערשמאן—קווארטין:
דועט — נעפעט צו גאט — — פאורע
אנטראקט.

רויטמאן—קווארטין:
דועט — ניע איסקושאי — — גלינקא
רויטמאן:
(א) — פערל־פישער — — — ביזעט
(ב) — אשמנו מכל עם — — רויטמאן
הערשמאן:
(א) — א דין תורה מיט גאט אר. פון ליאוו
(ב) — א דודעלע — — אראנ. פון ליאוו
קווארטין:
(א) — מעלאדיע — — — דאנטץ
(ב) — רבונו של עולם — — קווארטין
טריא:
ממקומו — — — שניפאלינסקי

טיקעטס צו באקומען א גאנצען טאג אין באקס אפיס פון מעסי האל.

מיטוואך 8 אווענט
אין ציון האל
א ספעציעלע פארזאמלונג

פון מענער און פרויען, דעלעגאטען פון אלע טאראנטער ארגאניזאציעס, צו מאכען די לעצטע פארברייטונגען פאר דער לעקציע פון

ישראל זאנגוויל

וועלכער רעדט

קומענדען מאנטאג ½ מעסי האל

אלע פאראינטערעסירטע ווערען געבעטען צו זיין אין צייט.

אלע געלדער פאר דער אימיגראציאנס געזעלשאפט, אדער ביי־שטייערונגען פון ארגאניזאציעס פאר דער אימיגראציאנס סאסייטי, ווערען געבעטען עס צו ברענגען צו דער פארזאמלונג.

ספעשעל פאר האמילטאן און אומגעגענט

רעווערענד חזן

יעקב לעווענזאהן

פון בית יעקב שוהל

מסדר קדושין. שפרעכט אין ענגליש און אידיש. מיט דער גרעסטער צופרידענהייט. פאר מעסיגע פרייזען.

וואהנונג 125 טשארלטאן עוו. וו, טעל. רידזשענט 2424 F

125 CHARLTON AV. W

פריוואטע חופות קענען אויך געשטעלט ווערען ביי מיר אין הויז.

וויכטיג פאר האמילטאנער אידען

איהר באקומט ביי מיר טעגליכע, וועכענטליכע און מאנאטליכע צייטונגען פון אמעריקא און קאנאדע אין

56 יארק סטריט (נעבען דעם קאמערשעל האטעל)

דעם „אידישען זשורנאל"

באקומט איהר יעדען פריהמארגען פון דעם זעלבען טאג. איך נעהם אויך אן אלערליי

אדווערטייזמענטס פאר'ן „אידישען זשורנאל"

אויב איהר ווילט זיך סובסקרייבען פאר אידישע צייטונגען קענט איהר עס טאן דורך מיר מיט די בעסטע באהאנדלונגען. אלערליי ביכער און שרייב מאטעריאלען קענט איהר ביי מיר באקומען.

ל. לואיס 56 יארק סטריט, האמילטאן

טעלעפאן רידזשענט 3045 F

STANDARD THEATRE

טעלעפאן טריניטי 4310

מישא און לוסי גערמאן, אין סטענדערד טעאטער

לײדיס נאכט — דינסטאג אווענט — לײדיס פריי

עס ווערט געשפּילט

„דאס רייכע יתומה'לע"

מיטוואך אווענט די גרעסטע פארשטעלונג פון סיזאן

„שמאטעס"

פון ה. לייוויק.

קויפט טיקעטס באצייטענס.

צו די הויז אייגענטימער

צו וואס האבען א הויז און וואוינען אין דער פינסטער? מען קען פיעל פאר־שעהנערען דאס לעבען מיט איינפיקסען עלעקטריק. מיר פיקסען איין עלעקטריק אין אייערע הייזער מיט אונזערע אייגענע פיקסטשורס צו זעהר מעסיגע פרייזען.

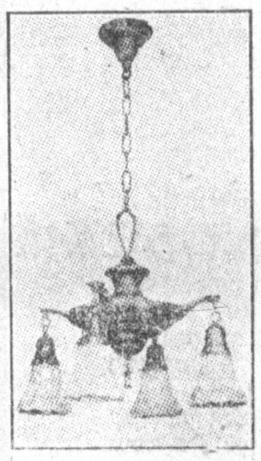

שעהנסטער אויסוואהל פון פארשידענע פיקסטשורס

ספעשעל אפער. ברענגט דיזען אדווערטייזמענט און קריגט 20 פראָ־צענט ארונטער פון פרייז, פון ביי אונז געקויפטע עלעקטריק פיקסטשורס. אויב איהר וואוינט וועיט, רופט אונז אפ ביי טעלעפאן עדלייד 1041 און מיר וועלען קומען צו אייך.

TORONTO ELECTRIC SUPPLY CO.,
360 QUEEN ST., WEST
P. Kamin

ברוך הבא — ביליג פלייש איז דא!

אלע פליישען 10 סענט א פונט

רינדערנע, קעלבערנע און שעפסענע

גנעהט אהין וואו מען באהאנדעלט'איך שעהן, און וואו איהר באקומט יעדען טאג פרישע געשאכטענע פליישען. האט הנאה פאר אייער געלט און קויפט ביי אייער אלטען באקאנטען בוטשער

משה גראס

90 נעסאו סטריט

(קארנער בעלוויו עוועניו.)

679 בעי סט. און 205 אסינגטאן עוועניו

דזשולערי דזשאבס

פון אלע סארטען, אלערליי מעדאלס פריוואטע ווי אויך פאר מתנות ווערען געמאכט צו אָרדער, אדער ריפּיירט, ביים באוואוסטען דזשולער

מ. העלער

750 קווין סט. איסט

טעלעפאן דזשעראַרד 7863

לײדיס פאקעט בוקס געפיקסט גוט און ביליג.

אויב איהר דארפט גע־זעצליכע פאפירען

אלע געזעצליכע פאפירען, סיטיזען פייפערס אפידייוויטס א.ד.ג. ווערען געמאכט פון

ה. וויינבערג

דזשאסטיס אף פיעס

אין אפיס פון „אידישען זשורנאל"

253 קווין סטריט וועסט

EMPIRE THEATRE

עמפּייער טעאטער

א גאנצע וואך

א וועלט פון „פאן"

בריזי טיימס

מיט

דזשימי קאפלין

און די וועלט'ס גרעסטע

בעדיני און ארטור

א גרויסער כאר פון שענהייטען

PANTAGES NOW PLAYING

א גאנץ אויסערגעוועהנליך בילד

א געשיכטע פון סעזאן

איהר רעפוטאציע

— מיט —

מעי מק'עוואי און לאיד יוהז

צוזאמען מיט

6 — וואדעוויל אקטען — 6

LOEW'S THEATRE

א גאנצע וואך.

„צו די פרויען"

א שפאנענדע מאווי־בילד.

זעקס וואדעוויל אקטען.

SHEAS

די גאנצע היינטיגע וואך

ארעט מידטיל

מאדמאזעל מארגארעט און פרענק גיל, האווארד קיל און קא. קלייטאן און עדוואוערדס, אמאק, זעלאיא. שעיס נייעס רעוויו.

HIPPODROME

די גאנצע היינטיגע וואך

נארמא טאלמעדזש

— אין —

„אש פון נקמה"

מענדעל קאהן

האט געעפענט א קאל יארד

אין 114 יוקליד עוו.

ארדן סופלייט די בעסטע קוילען גליך דעליווערט צו יעדער טייל פון שטאדט. טעלעפאנירט טריניטי

4993 J

וויכטיג פאר אלעמען

די באוואוסטע ווארשעווער סטריקטלי כשר ווורשט פעקטארי

אליהו דאלגין

אייגענטימער

מאכט באקאנט צו אלע דילערס פון דער ליקאטעסען און גראסערעס פון שטאדט און קאנטרי, אז איך ארבייט יעצט ביי זיך אין פעקטארי און איהר זייט זיכער אז איהר באקומט די בעסטע און כשר'ע ווורשטען און פליישען. איך דארף זיך נישט באריהמען מיט קיין כשרות אז מיינע סחורות איז תמיד כשר און ווע־לען פארבלייבען כשר עם השגחות הרב הגאון ר' גארדאן עם משגיח תמיד.

איך בעט אייך געבען אייערע אהדערס.

דעליווער איבעראל.

טעלעפאן עדלייד 2658.

673 ריטשמאנד סטריט וועסט

פאטראניזיט די איינציגע אידישע ווינדאו קלינינג קאמפאני

NEW YORK WINDOW CLEANING CO.

מיר אטענדען צו אלערהאנד הויז. פעקטארי, אפיסעס און סטאר קלינינג כעסטע ארבייט צו די בילינסטע פרייזען. מיר מאכען קאנטראקטען מאנאטליך און יעהרליך. 10 טעראלי סטריט. טעלעפאן אדעלייד 3087 אווענדען און יום טובים טעלעפא־נירט טריניטי W 0898

NEW YORK WINDOW CLEANING COMPANY 10 TERAULEY ST.

לאיער ה. מ. לעהרער

רום 312 פעדעראל בילדינג. טעלעפאן עדעלייד 4651 — 4652

טראסט און פריוועט פאנדס פאר ערשטע און צווייטע מארגיידזשעס.

לאיער אי. סי. סאלאמאן

אפיס מענינג טשעמבערס, 72 קווין סט. וועסט—רום 211

טעלעפאן עדעלייד 3640 רעזידענץ טעלעפאן: טריניטי W 5953

מיר קענען פארקויפען אייער צווייטען מארגידזש

אויך געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארגעדזשעס.

פעקטאר און שולמאן, לאיערס

מענינג טשעמבערס 72 קווין סט. וועסט. טעלעפאן מיין 4359.

לאיער בירענבוים

אפיס:
דאמיניאן באנק בילדינג
קארנער קווין און בעי.
טעלעפאן ארעלייד 7287.

וואוינונג:
226 בעווערלי סטריט.
טעלעפאן טריניטי 7406.

לאיער סאל אייזען

באריסטערס, סאליסטער, און נאטארים.

קאמישיאנערס פאר אנטאריא און קוויבעק.

געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארגיידזשעס

דאמיניאן באנק בילדינג
קאר. בעי און קווין סטריטס רום 4
טעלעפאן עדלייד 3083.

רעזידענס
484 מארקהאם סטריט.
טעל. טריניט W 1904

לואיס מ. סינגער

לאיער און נאטארי פאבליק

קאמישיאנער פו זאלע פראווינצען פון קאנאדע.

לאא אפיס 154 סימקא סטריט.

די נייע טעלעפאן נאמבערס זענען:

עדלייד 7965 און 7966

מאלדאווער און ראזענבערג

לאיערס און נאטארים פאבליק

געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארגיידזשעס.

רום 507 פעדעראל בילדינג. ריטשמאנד סטריט.

טעלעפאן עדלייד 2178.

לאיער גלאסס

רום 36—37 אימפיריעל באנק בילדינג. קארנער יאנג און קווין.

טעלעפאן עדלייד 6089 רעזידענץ קענוואוד J 4206

געלט צו לייען אויף מארגיידזשעס.

לאיער א. גרינבוים

מענינג טשעמבערס, 72 קווין סט. וועסט, רום 212

טעלעפאן עדלייד 7437. רעזידענץ טעלעפאן: טריניטי J 5998

טעלעפאן עדלייד 7437. רעזידענץ: טריניטי W 7024.

לאיער לואיס נ. סאקלאף

באריסטער סאליסיטאר

געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארגיידזשעס.

רום 212 מענינג טשעמבערס 72 קווין סט. וועסט

טאראנטא, אנטאריא.

לאיער דענבערג, ב.א.,ל.ל.ב.

רום 224 פעדעראל בילדינג
קארנער שעפפערד און ריטשמאנד וועסט.
הויז: 147 בעווערלי סט. טריניטי 1741F

טעלעפאן אדעל. 1264

לאיער פייפערניק

514 דאנדעס סטריט וועסט, קארנער ספעדיינא.

טעלעפאן טריניטי J6073 רעזידענץ טריניטי W 5761

געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארגיידזשעס.

ס. קופטשיק

דער באוואוסטער רעסטאראטאר האט ערעפענט דעם

רומעניען רעסטאראן און גריל

אין 276 קאלעדזש סטריט

איהר קענט דארטען באקומען אלע רומענישע מאכלים און אלעס וואס אייער הארץ גלוסט.

מיר נעהמען אויך אן צו קייטערען פאר חתונות, באנקעטען און פארטיס.

קויפט אייערע קוילען פון

יאנאווער בראדערס

וואו איהר באקומט בלויז גוטע הארטע קוילען.

268½ קווין סטריט וועסט. טעלעפאן עדלייד 3766.